ԺԷ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 4436 — ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 22/5 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 1900 — ՈՒՐԲԱԹ — 11 ՃԷՄԱԶԻԼ ԱԽԸ՝ 1313 — ԺԷ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 4436

درعلیه‌ده غلطه‌ده (آره‌ولك) غزته‌سی اداره‌خانه‌سنه

ՊՈԼԻՍ Գալաթիա, Նորատունկեան խան

Les abonnements sont reçus
à la Direction du Journal "AREVELK,,
Galata, CONSTANTINOPLE.

Նամակ կամ որ եւ է գրութիւն պէտք է ուղղել
ԱՐԵՒԵԼՔ ՕՐԱԹԵՐԹԻ
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ

20 ՓԱՐԱՆԳ

ԱՐԵՒԵԼՔ

ՕՐԱԹԵՐԹ

Ազգային, Գրական եւ Քաղաքական

20 ՓԱՐԱՆԳ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Տարեկան եւ զուարառներու համար	տարեկան	140 ղրշ.
» » » »	վեցամսեայ	70 »
» » » »	եռամսեայ	40 »
Օտար երկիրներու համար	տարեկան	40 ֆրք.
» » »	վեցամսեայ	20 »
Դրամի փոխարէն փոստայի փուլ կ'ընդունուի,		115

ղրուշի փուլը 100 ղրուշի հաշուով։

Տեղական ընթացարի ծախքը բաժանորդաց կը վերաբերի։

Մանուցմանց համար պէտք է դիմել ուղղակի խմբագրատուն։

ՆԱՄԱԿ ԵՐՈՒՍԱՂԷՄԷՆ

(Թղթակցութիւն «Արեւելքի»)

Տ. Յոթիոս՝ Պատրիարք Աղեքսանդրիոյ. — Հայ ուրբեր՝ Բեթլեհեմի գերեզման ուրանոցին։ — Ս. Յակոբեանց Ժառանգաւորաց վարժարանը։

ԵՐՈՒՍԱՂԷՄ, 7/20 Օգոստ.

Տ. Յոթիոս, Յիլատելֆիոյ Մէտրաբոլիտութեան տիրողութեամբ երկու տարի առաջ տեղւոյն Տ. Դամիանոս Պատրիարքէն եպիսկոպոս ձեռնադրուած ու վերջերս հաստատուած իբրեւ Մէտրաբոլիտ Նազարէթի, ուր կը գտնուէր մինչեւ այսօր, անցեալ շաբթու մեծ հանդէսով, իբրեւ Պատրիարք Աղեքսանդրիոյ, վերադարձաւ Երուսաղէմ, իր պաշտօնատեղին երթալու համար։ Կառավարական մէկ քանի պաշտօնեաներ, ոստիկաններ, յոյն պատրիարքարանի եկեղեցական բոլոր պաշտօնեաները բարձրաձայնով ու բազմաթիւ ժողովուրդ, որ Ն. Սմենապատուութիւնը դիմաւորելու գացեր էին, առաջնորդեցին զինքը իրենց Պատրիարքարանը՝ ուր Տ. Դամիանոս մեծ պատիւներ ընծայեց Ն. Սրբազնութեան՝ իբրեւ իրեն նախաթոռ Պատրիարքին։

Տ. Յոթիոսի քաղաքս հասնելէն մէկ երկու օր վերջը Աղեքսանդրիայէն եկան յոյն պատգամաւորները՝ կրօնականներէ ու աշխարհականներէ կազմուած՝ որոնց մէջ կը գտնուին երկու եպիսկոպոսներ։ — Քաղաքիս Վսեմ. կառավարիչը, Զինուորական հրամանատար փաշան, հիւպատոսական մարմինը, հոգեւոր պետերը քրիստոնեայ ազգաց ու քաղաքական ուրիշ պաշտօնեաներ՝ շնորհաւորելու զայն, յայտնի դարձնելու Աղեքսանդրիոյ նորահաստատ Պատրիարքը որ Երուսաղէմի մէջ իր զանազան գործերովը, պաշտօններովը ու կենցաղագէտ վարմունքովը արդէն իսկ ծանօթ էր ամէնուն։ Զմռնեամ ըսելու է Տ. Յոթիոս, ժամանակ առաջ, տակաւին Արշիմանդրիտ ու չա՛տ երիտասարդ, Երուսաղէմի այլ Պատրիարք ընտրուած՝ բայց ինչ ինչ պատճառներով յետաձգուած էր։

Մեր Ամեն. Ս. Պատրիարք Հայրը՝ իր հետ ունենալով երկու Սրբազաններ ու մէկ քանի վարդապետներ, երկուշաբթի օր պաշտօնապէս գնաց Ցունաց Պատրիարքարանը ու բարի գալուստ մաղթելով շնորհաւորեց Տ. Յոթիոսի այս նոր ու բարձր պաշտօնը և կէս ժամու չափ սիրալիր տեսակցութենէ մը վերջը՝ երբ Պատրիարքարանի դահլիճէն դուրս ելաւ առաջնորդութեամբ յոյն եպիսկոպոսներու ու վարդապետներու, այցելութիւն մը տուաւ նաև Տ. Դամիանոս Պատրիարքին որ իր գրասենեակը առանձնացած էր։ Հո՛ն ալ, գրեթէ կէս ժամ, մտերմական տեսակցութենէ մը վերջը վանք վերադարձաւ։

Երեքշաբթի օր՝ Տ. Յոթիոս իր հետ ունենալով Աղեքսանդրիոյ պատգամաւորները մէտրաբոլիտները և ընկերակցութեամբ Տ. Դամիանոս Պատրիարքին, մեր Պատրիարքարանը եկաւ, յայտնելու Ամեն. Տ. Ցարութիւն Ս. Պատրիարք Հօր։ Մեր վանքի Սեադ-Դոնէն վարդապետներէ դիմաւորուեցան երկու Ցոյն Պատրիարքները, որոնց կը հետեւէին բաւական թիւով Արշիմանդրիտներ և Իկումէնոսներ։ Դէպ ի Պատրիարքարան առաջնորդող երկար սանդուխին գլուխը երկու նախապատիւ վարդապետներ Ն. Սրբազնութեանց աջը առնելով՝ առաջնորդեցին Պատրիարքարանի անզուգական դահլիճը որուն դրան առջեւ Տ. Յոթիոս և Տ. Դամիանոս դիմաւորուեցան Տ. Ներսէս և Տ. Դեւոնդ Սրբազաններէն և Ս. Պատրիարք Հայրը որ դահլիճին մէջ կը սպասէր պնակի ի կուրծս, ողջագուրանօք ընդունեց իր պաշտօնակից կրկին Պատրիարքները։

Մէջտեղ պատահելով Երուսղէմ մը առած էր Պատրիարքարանի Դահլիճը՝ ուր երեք Պատրիարքներ իրենց շուրջը ունենալով եպիսկոպոսներ ու բազմաթիւ վարդապետներ՝ սիրալիր բարեմաղթութիւններ կ'ուղղէին մէկմէկու՝ իրենց պաշտօններուն յաջողութեանցը համար և սիրատեսչիկ եռանդով մը յարատեւութիւնը կը փափաքէին երկու քոյր եկեղեցիներու բարւոք յարաբերութեանցը՝ երկար կեանք և արեւշատութիւն հայցելով մեր Օգոստափառ Մեծազօր Սուլթան Համիտ Կայսեր, որուն հովանւոյն ներքեւ բոլոր հպատակք խաղաղութեամբ կ'ապրին։ Նոցին Սրբազնութիւնները կէս ժամ սիրալիր տեսութենէ ետքը՝ Տ. Յոթիոսի ողջերթ բարեմաղթութեամբ մեկնեցան։

Աղեքսանդրիոյ Պատրիարքը՝ վաղը, ինչպէս կը լսենք, հանդիսաւոր Պատարագ պիտի մատուցանէ Ս. Աստուածածնի գերեզմանին վրայ՝ Ս. Կոյսին ծննդեան տօնին առթիւ։ Այս հանդիսաւոր Պատարագին անմիջապէս պիտի յաջորդէ և մերը՝ որ եպիսկոպոսական է հանդերձ «Հրաշափառ»ով, յիշեալ տօնին պատմառաւ։

Անցեալ երեքշաբթի առտու, Ս. Յարութեան տաճարին մէջ, ի Գողգոթա, հանդիսաւոր Պատարագ մատոյց Տ. Դամիանոս Պատրիարքը՝ որուն ընկերացան Աղեքսանդրիոյ պատգամաւորներէն երկու յոյն մետրպոլիտները։ Տ. Յոթիոս յառաջիկայ երկուշաբթի, սեպտ. 11, կը մեկնի Երուսաղէմէն, իր պաշտօնատեղին երթալու համար։ Ն. Սրբազնութիւնը՝ լուսամիտ, ուսեալ և քաղաքագէտ եկեղեցական մըն է՝ Աթէնքի Համալսարանէն եկած։ Իր մայրենի լեզուէն զատ՝ զոր հիմնովին գիտէ, կը խօսի նաեւ Գերմաներէն ու Ֆրանսերէն լեզուները՝ քիչ մըն ալ Թուրքերէն։ Տարիքը դեռ նոր յիսունը անցած կ'երեւայ, առողջ է ու բարեկազմ՝ քիչ մը քարձ մարուսով։ Իրեն նախորդը՝ Աղեքսանդրիոյ մէջ, 120 տարի ապրեցաւ ու վախճանեցաւ բազմամեայ Պատրիարքութեան մէջ՝ որ ցկեանս է, և, եթէ նախասահմանուած է յիսնամեայ ուսա. որ Աղեքսանդրիոյ Պատրիարքները ա՛յդչափ երկարակեաց ըլլան, Տ. Յոթիոս կրնայ ամբողջ յորելեան մը անցընել իր պաշտօնին մէջ։

* * *

Բեթլեհեմի գերման որբանոցին տաքը, անցեալ օր, իրենց բարեխնամ տեսչին հետ պտոյտի ելլելով՝ եկած էին մինչեւ Երուսաղէմ։ Տեսուչը զատելով անոնց մէջէն հայ որբուկները, տասնէ աւելի, անձամբ և ընկերակցութեամբ Տիրաքոնէսի մը, բերաւ ներկայացուց Ամեն. Տ. Ցարութիւն Ս. Պատրիարք Հօր՝ որ հայրական խանդակաթ զուգուրանօք ընդունեց զանոնք՝ իւրաքանչիւրին քաղցրաբեռիներ տալով։

Որբուկները հայերէն տաղեր երգեցին միաձայն, ա՛նքան ներդաշնակ, ա՛նքան սրտագրաւ որոնց զմայլեցաւ Ն. Սրբազնութիւնը։ Տղաքը պատասխանելով Ս. Պատրիարք Հօր մէն մի հարցումին, յայտարարեցին թէ խիստ գոհ են իրենց կացութենէն, թէ լաւ կը խնամուին ու կը դաստիարակուին, կ'ուսանին ի մէջ այլոց իրենց մայրենի լեզուն և երգանիկ կը զգան զիրենք Բեթլեհեմի այդ որբանոցին մէջ գտնուած ըլլալնուն համար, թէ ամէն կիրակի մեր եկեղեցին կ'երթան աղօթելու ու տեսչարան ելլելով տեսուչ Հայրսուրբէն կը պատուասիրուին և թէ այժմ եկած են Ն. Սրբազնութեան օրհնութիւնները վայելելու։

Ս. Պատրիարք Հայրը յոյժ գոհ մնաց որբուկներուն մաքրութենէն, զգեստներուն բարեձեւութիւններէն, վարուց ազնուութենէն և այլն, և օրհնելով զանոնք՝ իւրաքանչիւրին զիրքեր ընծայեց ու խրատեց որ, շնորհիւ իրենց առած կրթութեանը միշտ հաւատարիմ մնան իրենց ոտոհմային աւանդութեանցը ու մայրենի Սուրբ և Առաքելական Եկեղեցւոյն, որ զիրենք կոչած է ի լոյս քրիստոնէութեան։ պատուիրեց մինչ երախտագէտ ըլլալ որբանոցին պաշտօնէութեանը, մանաւանդ բարեխնամ տեսչին որ զիրենք կը պաշտպանէ։ Որբուկները յեսոյ եկեղեցի մտնելով իրենց ուխտը մատուցին Ս. Գլխագիրին, ու ժառանգաւորաց վարժարանն ալ այցելելով պատուասիրուեցան արժ. տեսուչին ու մխիթարութեամբ մեկնեցան։ Ինչպէս քանիցս գրած եմ Արեւելքի սիւնակներուն մէջ, Բեթլեհեմի գերման որբանոցը արդարեւ գովելի է, ի մէջ այլոց իր բռնած ուղղութեամբն ու կարգաւորութեամբը։

* * *

Ժառանգ. վարժարանը, գրեթէ երկու ամիսի չափ դադարէ մը ետքը, որ ատեն ժառանգաւոր սանունք իրենց ընթացաւարտ ինանակ աշակերտակիցներուն հետ պտոյտներ ու դաշտային զուարճութիւններ ըրին Բեթլեհեմ, Պարոն-Տէրի մեծ այգին, Փիլիպոսի Աղբիւր և ուրիշ տեղեր, — անոյշ Կիր՝ երկուշաբթի օր սկսաւ դասերու շարունակութիւնը նոր ուղղութեամբ՝ որ, քաջայոյս ենք թէ յառաջիկային համար նոր փայլ մը պիտի ըլլայ։ Նշանակութեան արժանի է որ սա երիցս երանեալ ճարտասանութիւնն ու անոր Բաղխոնապան, Կացուրական, Հռետորական... և ո՞ր մէկը թուեմ, բիւրաւոր ակսներու, հանդէսներուն խառնը վերցաւ վարժարանէն, խառնաշփոթ եռուզեռում մը ամուլ կանոնները, որ խեղճ տղոց միտքերը ասպուշ դարձընելէ զատ ուրիշ արդիւնք չեն թողած ցոյս վայր, ինչպէս մեր տգայութեանը կ'ապտեցնէր մեր միտքերը։

Զողակն ի ճախը յայեր ամբուռ,
Խոշիւն գուռեալ ի յամբ անկուռ,
Սաղպի արեգ թնդմամբ սրբոյի,
Զե՛տ գի՛ր բռուռմ ազգուռ ի յոյժ։

Եկած ընթացաւարանները յաջորդեցին տասը տասերկուքի չափ նորեկ աշակերտներ, որով ընդհանուր ժառանգաւորաց թիւը եռեսունը անցաւ։

Վարժարանական վերսկսուած շրջանին վաղայաջորդ օրը, Ամեն. Ս. Պատրիարք Հայրը այցելեց վարժարանը, հայրական խրատներ խօսեցաւ աշակերտներուն, յանջողութիւն և կարողութիւն մաղթեց տեսչին և ուսուցչական խմբին ու օրհնելով ամէնքը հանգիստ առաւ, քառորդ ժամու չափ, տեսչարանին մէջ ու մեկնեցաւ գոհ մնալով եղած նոր կարգադրութիւններէն։

Վ. ԲՈՅՃԻ

ՄԵՐ ԹՂԹԱԿԻՑՆԵՐՈՒՆ

Կը խնդրուի մեր թղթակիցներէն եւ յօդուածագիրներէն որ իրենց ձեռագիրները թուղթին մէկ երեսին վրայ միայն գրեն, տպարանի ափսոսութեանց դիւրութեան համար։

ԲԱՑ ՆԱՄԱԿ

Գ. ԱՆԴՐԷՅՍԵԱՆԻՆ

Արեւելք օրաթերթի 1412 թուոյն՝ Գաղափար եւ զորձը վերնագրով ձեր մէկ յօդուածին մէջ, ի մէջ այլոց կ'ըսէք.— «Մինչեւ հիմա չտեսանք Առաջնորդ մը կամ Տեղապահ մը, որ իր ստամոքսի հիւանդութիւնը տեղին վրայ թողչիք... համբերութեամբ, կամ Առաջնորդարանի Ընդարանին մէջ վախնանք՝ փոխանակ Պոլսոյ հիւանդանոցը վախճանելու։»

Բացատրութիւն՝ գոնէ ցանցառ բացատրութիւն մը եթէ դնէիք ձեր այդ մասնաւոր պարբերութեանը մէջ, պարզուց և իրաւանց անաչառութիւնը արդարապէս պահած և յարգած պիտի ըլլայիք։ բայց ցաւալի է ըսել թէ այդպէս չէք ըրած։

Եթէ երիտասարդ էք, ուրիշ կերպ չէիք կրնար ընել, իսկ եթէ հասակաւոր, գուցէ դուք ալ Նորելուկներուն նման, իբրեւ նորայիթ մը Նորութեան՝ և կրնանք ըսել վնասակար Նորութեան մը հետեւելով, դատն հակակրանք կը զգաք դէպի եկեղեցականութիւնը, և մասնաւորապէս ալ դէպի կուսակրօն եկեղեցականութիւնը։

Այս տեղ փակագծի մէջ ըսենք թէ՝ ձեր դէպի եկեղեցականութիւնը ունեցած այդ հակակրութիւնը կեղծ է, և ներքին կատարեալ համոզման մը արդիւնքը չէ, այլ իբր զրագէտ, ձեր ամէն մի գրութեան մէջ, մասնաւորապէս եկեղեցականաց մասին գրածներնուդ մէջ, գրագիտական ոճ մը փայլեցնելու համար, երբեմն այնպիսի փայլուն ու սիրուն պարբերութիւններ դուրս կը նետէք, նորելուկներու ուշադրութիւնը ձեր վրայ հրաւիրելով, ծափահարուելու և սիրելի ըլլալու համար անոնց։ Այսպէս կը մտածենք մենք գաւառացի քիչ մը զրոյ կարդացողներս (ո՛չ թէ զրագէտներ), և ձեր այդ սրինակ մասնաւորապէս եկեղեցականներու մասին հակակրութիւն բուրող զրութիւնները կը կարդանք միայն, և միւնոյն վայրկեանին ալ մոռացութեան կուտան, առանց հետք մը կամ տպաւորութիւն մը թողելու մեր գաւառացի, կ'ուզէք ըսէք, տկար միտքերուն մէջ։

Ի՛նչ որ է, ինչ որ ալ ըլլաք, քա՛նի որ դուք նոյն իսկ մէկ հատ Առաջնորդ մը կամ Տեղապահ մը տեսած չէք, որ իր ստամոքսի հիւանդութիւնը տեղին վրայ թողչիք ըլլայ, իբրեւ երիտասարդ նկատելով զձեզ, մենք վերջին ժամանակներս Առաջնորդներէն մէկէ աւելիներու անունները չարենք այս տեղ, և դուք եթէ կ'ուզէք համբեցէք։

1. Տ. Մարթէլոս եպիս. Նամառեան, Տր պիզոնի Առաջնորդը, իր ստամոքսի հիւանդութիւնը տեղին վրայ թողչեց, ինչպէս կը փափաքիք, համբերութեամբ, և իր առաջնորդարանի ննջարանին մէջ ալ վախճանեցաւ 1883ին, փոխանակ Կ. Պոլսոյ հիւանդանոցին մէջ վախճանելու։

2. Տէր Եղիա եպիսկ. Ճընճրդեան, Կեսարիոյ Առաջնորդը, նոյնպէս իր հիւանդութիւնը տեղին վրայ թողչեց համբերութեամբ, և իր առաջնորդարանին մէջ ալ վախճանեցաւ 1886ին։

3. Տ. Ցարութիւն Սրքեպս. Վեհապետեան, (այժմ Պատրիարք Ս. Երուսաղէմի), քանի և աւելի տարիներ Կարնոյ պէս կարեւոր և ընդարձակ վիճակի մը առաջնորդութիւնը վարեց փափաքելի արժանաւորութեամբ, և իր ստամոքսի հիւանդութիւնը տեղին վրայ թողչեց համբերութեամբ, և եթէ քանիցս ի Կ. Պոլիս երեւցաւ, այն ալ վիճակային կարեւոր գործերու պատճառաւ էր։

4. Տ. Խորէն Եպիս. Մխիթարեան, Ուրֆայի Առաջնորդը, գրեթէ երեսուն տարիներէ ի վեր, շարունակաբար իր ստամոքսի հիւանդութիւնը տեղին վրայ կը թողչէ համբերութեամբ, և իր առաջնորդարանի ննջարանին մէջ ալ պիտի վախճանի առանց տրտունջի և խղճի հանդարտութեամբ։ Ի հարկէ ծանօթ պիտի ըլլայ ձեզ, թէ Նորին գերապատուութեան կը հետեւի իր այժմեայ փոխանորդ վարդապետն ալ։

5. Տ. Պետրոս Եպիս. Թահմիզեան, Սեբաստիոյ Առաջնորդը, նոյնպէս 25—30 տարիներէ ի վեր շարունակաբար իր ստամոքսի հիւանդութիւնը տեղին վրայ կը թողչէ համբերութեամբ, և տարակոյս չունինք թէ իր առաջնորդարանի ննջարանին մէջ ալ պիտի վախճանի։

6. Տ. Ստեփան Եպիսկ. Յովակիմեան, Նիկոմիդիոյ Առաջնորդը, երեսուն տարիներէ ի վեր իր ստամոքսի հիւանդութիւնը տեղին վրայ կը թողչէ կատարեալ համբերութեամբ։

7. Տ. Մելքիսեդեկ Եպիս. Մուրատեան, Իզմիրի պատուական Առաջնորդը, առաջին անգամ տասնմէկ տարիներ, և երկրորդ անգամ ալ ո՛ գիտէ քանի՞ երկար տարիներ, իր ստամոքսի հիւանդութիւնը տեղին վրայ թողչեց և պիտի բնաջնչէ համբերութեամբ։

8. Տ. Տիգրան Եպիս. Պալեան, Կեսարիոյ Առաջնորդը, տասնըհինգ տարիներէ ի վեր, իր ստամոքսի հիւանդութիւնը տեղին վրայ կը թողչէ համբերութեամբ, և առանց տրտունջի և յուսահատութեան։

9. Տ. Պետրոս Վրդ., Խարբերդի Առաջնորդը, իր ստամոքսի հիւանդութիւնը երկար տարիներէ ի վեր տեղին վրայ կը թողչէ։

Այսքան բաւ կը համարինք, եթէ մեր յիշողութենէն վրիպածներ կան, ատոնք ալ, կը խնդրեմ, զուք ամբողջացուցէք։

Տ. Գ.

ՔԱՆԻ՞ ՏԱՐԻ Կ'ԱՊՐԻ ՄԱՐԴ

Եթէ կայ կարեւոր խնդիր մը, որուն ամէն մարդ կը շահագրգռուի, գիտնալն է թէ մարդ քանի՞ տարի պիտի կրնայ ապրիլ, ինչուրիս թիւերու և բազմաթիւ վիճակագրութեանց կրթնած, կը հաստատէ թէ Եւրոպայի մէջ կեանքի միջին տեւողութիւնն էր 36էն 40 տարեկան. թէ կեանքի միջին տեւողութիւնը, առանց չափազանցութեան կրնայ երկարիլ մինչեւ 75 տարեկան, վերջապէս կեանքի անսովոր տեւողութիւնը 125 տարուն էր։ Բայց ինչպէս գիտնալու է թէ մարդ միջին, սովորական թէ անսովոր դասակարգին կը վերաբերի։

Մինչեւ այսօր, քննչրիկները միայն համարձակած էին պատասխանել այդ հարկու հարցման կէտին. հանգուցեալ թէ այդ գուշակութիւնները քիչ մը երկդիմի էին։ Շնորհիւ Ռէօնթկէնեան հրաշալի ճառագայթներուն, այսօր գիտունները ձեռք զարկած են այդ խնդրին և անոնց հետաքրքրութիւնները ամենաբուռն հետաքրքրութեամբ կ'ընդունուին։

Ընդհանրապէս շատ դէշ կը խօսին սա մարդկային խեղճ կեանքին վրայ. ամէն ոք կը գանգատի իր կեանքէն, բայց մեծամասնութիւնը կը փափագի հարիւրամեայ ըլլալ։

Բայց կարելի՞ է ճշդիւ գուշակել մարդկային կեանքի մը տեւողութիւնը։ Մինչեւ հիմա, բժիշկներուն մեծամասնութիւնը ժխտողական պատասխան տուած էր կեանքի և մահուան միջեւ այնքան փոքր անջրպետ մը կայ։ Սակայն ամերիկացի կարգ մը դիտուններ երկար վիճակագրութիւններով կը հաստատեն ժառանգական երկարակեցութեան մէկ քանի յատկանիշներ։ Նիւ-Եորքցի Ուսդրման անուն բժիշկ մը առաջին տեսնելուն, բաւական յաջողութեամբ կը գուշակէր իր յաճախորդներուն կեանքին հաւանական տեւողութիւնը. նոյն իսկ կ'ըսեն թէ իր գուշակութեանց շնորհիւ հսկայ հարստութիւն մը դիզած էր, որ քանի մը միլիոնի կը հասնի։

Ամերիկեան հանդէսներու գրածին նայելով, գերմանացի Ռիխթէր անուն բժիշկ մը, որ շատ ծանօթ է լուսագրութեան վրայ գրած իր աշխատասիրութիւններովը, վերջերս կարեւոր զեկոյց մը ըրեր է Պէրլինի կայսերական բժշկական քննչին։ Այդ զեկոյցը մեծ տպաւորութիւն ու իրարանցում առաջ բերեր է։ Պ. Ռիխթէր կը յայտարարէ թէ Ռէօնթկէնեան ճառագայթներու միջոցաւ մարդուս գործարանները քննելով կարելի է մարդկային կեանքին տեւողութիւնը ճշդել մօտաւոր հաշուով։

Ցայտնի է թէ սրտին, թոքերուն, մարսողական գործարաններուն և ուղղին տարածութիւնը երկարակեցութեան առաջին և անհրաժեշտ պայմաններէն մէկը նկատուած է։ Պ. Ռիխթէր աւելի հեռուները կ'երթայ. կ'ըսէ թէ կեանքի տեւողութեան և այդ գործարաններուն ծաւալին միջեւ մեծ առնչութիւն մը կայ, որ անվրէպ է գրեթէ։ Ու այդ առնչութեան վրայ է որ կը հիմնէ ուսումնասիրութեանց ամբողջ դրութիւն մը, յենած բազմաթիւ վիճակագրութեանց ու դիտողութեանց վրայ։

Բարեբաղդաբար, հակառակ այն անդրդուելի համոզումին, որով տոգորուած է ամէն նորաձեւիչ, Պ. Ռիխթէր կ'ընդունի թէ «անհատական բացառութիւններ ըլլան, առանց որոյ, իր գիւտը աշխարհս ամէնէն ահռելի աղէտներէն մին պիտի ըլլար։ Այս նոր գրութեամբ, յոյսը բոլորովին պիտի անհետանայ ու ամբողջ աշխարհ պիտի փոխուի մահուան դատապարտուած հօտի մը, որ ճշդիւ պիտի գիտնայ թէ ո՛ր ժամուն պիտի մեկնի այս գեղեցիկ աշխարհէն։ Կա՛յ ասիկ աւելի ահարկու գաղափար մը զոր մարդկային ուղեղը յղացած ըլլայ երբեք։ Իր մահուան որոշ թուականը գիտնալ, ինչ ահռելի բան։

1483ին անգլիացի մը կ'ապրէր և այնպիսի նեղ կուրծք մը ունէր որ այն ատենի բժիշկները իր ճշգիմ կազմուածքէն դատելով՝ յայտարարած էին թէ իր մահը մօտալուտ է։ Սակայն հակառակ այդ գուշակութեանց անգլիացին որ կիսմեռ մին էր գրեթէ ու չատ անգամ սիրաը չէր բաբախեր, 1651ին մեռաւ, այսինքն հարիւր վաթսունրիսնը տարեկան հասակին մէջ, ինչ որ անօրինակ է մարդկութեան տարեգիրքերու մէջ։ Տասը թագաւորներ տեսած էր ու հարիւր մէկ տարեկան հասակին մէջ հանրային ապաշաւի ենթարկեցին զայն, դեռատի աղջիկ մը պըղծած ըլլալուն համար։ Նմանապէս Սէքքունսի Հանկօ, որ Իզմիրի վենետիկեան հիւպատոս էր, 1.40 մէթր բարձրութիւն ունէր հասակը և կուրծքը՝ 0.57 մէթր լայնութիւն ու թոքին մէկը հիւանդ։ Բայց մի՛ զարմանա՛ք, այս հիւանդկոտ մարդը 115 տարեկան մեռաւ։ Հինգ անդամ ամուսնացաւ և խառասուն իսը զաւակ ունեցաւ։ Հարիւր տարեկանին իմաստութեան ակռաները սկսան բուսնիլ։ Հարիւր տասը տարեկանին մաղերը սեւեցան էին, իսկ հարիւր տասերկու տարեկանին՝ յօնքերն ու պեխերը սկսան սեւնալ։

Պ. Ռիխթէր այս կարգի անօրինակ

—)(6)(—

ՄԱՔՍ ՆՈՐՏԱՌԻ

ԸՆԿԵՐԱԲԱՆԱԿԱՆ ՆՈՐՕՐԻՆԱԿՈՒԹԻՒՆԵՐ

Ա.

ՅԱՋՈՂՈՒԹԻՒՆԸ

Բարձր պաշտօններու մէջ խնդիրը կը տարբերի։ Այդ պաշտօնները ընտրող մէկը աւելի երկար ու աւելի խնամուած պատրաստականութեան մը պէտք ունի յաջողութեան համար, որ կրնար իրեն տրուելի երկրկողդական կամ բարձրագոյն վարժարանի մը մէջ։ Հոս խնդիրը աշակերտին հարկ դնելուն վրայ պիտի ըլլար մէկ քանի հիմնական սկզբունքներ բոլորովին տարբեր ու հեռացող այն սկզբունքներէն, զորս դաստիարակութեան սովորական մեթոտը կը ջանայ հաւատացընել։ Ժողովուրդին բերէն լսուած առածները լուրջ ուշադրութեան մը պիտի արժանանային, որովհետեւ անոնք յաճախ ճարտարութեան մեծ մասը կը պարունակէ՛ն իրենց մէջ։ Օրինակի համար, սա իմաստուն խրատը։ «Համեստութիւնը զարդ մըն է, բայց առանց անոր աւելի առաջ կ'երթայ մարդ։» Ասիկա փայլուն առած մըն է որ չպիտի կրնար բաւական նկատողութեան առնուիլ։ Ճշմարիտ է որ յաջողութիւնը աշխարհին մէջ, համեստութենէն աւելի մեծ ու աւելի վտանգաւոր արգելք մը չունի։ Ամէնէն մեծ արժանիքը ունեցէ՛ք, հիանալի կերպով օժտուած եղէ՛ք, ըսէ՛ք ինչ որ կայ ամէնէն դժուար ու ամէնէն օգտակար, եթէ համեստ էք, երբէ՛ք չպիտի տեսնէք ձեր աշխատութեան վարձատրութիւնը։ Թերեւս օր մը չիրիմ մը բարձրացնեն ձեր դերեզմանին վրայ, ինչ որ տարակոյսի տակ կը մնայ դեռ։ բայց ձեր կենդանութեան ատեն ո՛չ դրամ պիտի ունենաք ոչ յարգանք։ Համեստ ըլլալ, կը նշանակէ դրան քովը սպասել և ուրիշներուն թողուլ առաջին տեղերը։ կը նշանակէ վարանելով յառաջանալ դէպի սեղանը երբ ուրիշները յաղթած են։ կը նշանակէ սպասել որ ձեզի հրամցնեն պատառը, փոխանակ ուզելու, պահանջելու զայն։ Ան որ համեստ ըլլալու ապուշ դիրքին մէջ է, կրնայ վստահ ըլլալ որ զինքը դրան քով պիտի թողուն, սեղանը թափուր պիտի գտնէ ու ոչ մէկը իրեն պիտի հրամցնէ պատառը։ «Ինամով արգելեցէ՛ք ճաշակի պակասը ձեր վրայ խօսելու։» Ի՛նչ ապուշութիւն։ Հակառակն է որ ճշմարիտ է։ Միշտ խօսեցէք, շատվազանց չատ խօսեցէք, սիրեցմանիքօրէն խօսեցէ՛ք ձեր վրայ։ Մի հոգ ընէք բնաւ եթէ ատիկա չգրօսցներ ուրիշները։ Նախ որ շահեկան է ձեզի համար։ Ցետոյ չէք թողուր որ ձեր խօսած ատենը ուրիշի մը վրայ խօսին, թերեւս ախոյանի մը վրայ։ Վերջապէս, նոյն իսկ ամէնէն ըմբոստ յիշողութեան մէջ, միշտ բան մը կը թողուք ձեր ըսածէն։ Բնականաբար, տարբերական խելացիութիւնը պիտի ունենաք ձեր վրայ միայն և միայն ազնիկ խօսելու։ Այդ մասին ոչ մէկ անհանդստութեան մը ու ոչ մէկ ակամայութեան մը ենթարկեցէք ձեր անձը։ Պարծենցէ՛ք ձեր վրայ, գովեցէ՛ք, հռչակեցէք ինքզինքնիդ, պերճախօս եղէ՛ք, խանդավառ, անսպառելի։ Ձեզի վերագրեցէք ամէնէն գեղեցիկ հիանալի ածականները. ճոխներորդ երկինքը բարձրացուցէ՛ք ինչ որ կ'ընէք, ինչ որ ըրիք կամ ինչ որ պիտի ընէք, ամէն կողմէ եռանդագին պայծառացուցէք ձեր գործը՝ մասնաւոր առաքինութիւններ աւելցուցէ՛ք անոր, դարուն իբր ամէնէն կարեւոր գործը հռչակեցէք զայն, վստահացուցէք թէ ամէն մարդ կը հիանայ անոր վրայ, կրկնեցեցէք պէտք եղած ատեն անոր մասին փայփայիչ դատողութիւններ, զորս լսած պիտի ըլլայիք կամ պիտի կրնայիք յօրինել առանց կեղծ պատկառանքի մը։ Պիտի տեսնէք թէ ասանկ սիսթէմ մը ինչպէս առաջ պիտի տանի ձեզ։ Իմաստունները պիտի խնդան ձեր վրայ, պիտի զայրանան այդ սիսթէմին դէմ։ Որո՞ւ փոյթ։ Իմաստունները անոնցմէ փոքրամասնութիւն մը կը կազմեն, ու անոնք չեն որ կը բաժնեն կեանքին վարձատրութիւնը։ Ձեր ախոյեանները նոյնպէս պիտի պարսաւեն ձեզ։ Աւելի լա՛ւ։ Դուք կանխաւ պիտի ազդարարէք որ անոնք իրենց նախանձէն է որ այդպէս կը խօսին, ու այդ նախանձը պիտի մէջ բերէք իբրեւ նոր ապացոյց մը ձեր մեծութեան։ Անհուն մեծամասնութիւնը, ապահովապէս ժողովուրդը որ յաջողութիւն կը վայելէ, պիտի հաւատայ ձեզի, պիտի կրկնէ ձեր դատողութիւնը ձեր անձին վրայ, ու ձեզի պիտի հրամցնէ այն տեղը զոր դուք կաշառած պիտի ըլլաք։ Ասանկ արդիւնք մը ձեզի ապահովուած է ժողովուրդին մտքին վատութեամբը ու ընդարմացումովը։ Ձեզի պիտի ընդունին այնպէս ինչպէս որ էք, իբրեւ պարզ մասնահանդամանք մը պիտի համարեն ձեր անհամեստութիւնը, թերեւս պատահաբար պիտի դիտեն զայն, բայց կանգ չպիտի առնեն հոդ։ Եթէ ձեզի տեղ մը հրաւիրեն, տանտիրուհին պիտի ըսէ. «Այս պարոնը այլանդակ յաւակնութիւններ կը բանեցնէ։ Կարելի չէ՛ շատ զբաղիլ անով, իրեն չատ յարգանքներ տալով։ Ինչ ընեմ։ Պէտք է որ զինքը իմ աջ կողմս նստեցնեմ, ապա թէ ոչ կրնայ ըլլալ որ բարկանայ ու գլուխը առնէ երթայ։» կա՞յ մինչ արժանիքի տէր համեստ մէկը որուն վերաբերէր ուղղակի այդ տեղը։ բոլորովին հանդարտ կեցուածքով մը կ'ըսեն իրեն. «Այնպէս չէ՞, ձեզի բան մը չըլլար եթէ այս պարոնը ձենէ առաջ դնեմ։ Դուք ասանկ գձճութիւններէ վեր էք,» — ու ասանկով վերջապէս առաջին տեղը դրաւած էք, վարժեցուցած էք մարդիկը հրամցնելու զայն ձեզի, ու քիչ ժամանակէն ա՛լ նոյն իսկ ոչ մէկ մարդ կը մոռանէ թէ ուրիշ կերպ պիտի կրնար ըլլալ։

(Շարունակելի)

դէպքերը կը դասակարգէ «անհատական բացառութեանց» մէջ, թէեւ տեղի կայ կարծելու թէ այդ բացառութիւնները այնքան բազմաթիւ են որ կանոնը կը կորսնցնէ իր գոյութեան իրաւունքը։ Բնութիւնը կը սիրէ խաղը ընել մեզի, խնդալ մեր մօրուքին, մանաւանդ երբ կը յաւակնինք իր գաղտնիքները լսել։

Զ. Ն.

Քաղաքական Լուրեր

ՉԻՆՈՒ ԴԷՊԻՔԵՐԸ

ՉԻՆՈՒ ԿԱՅՍԵՐ ՆԱՄԱԿԸ

Աւասիկ այն նամակը զոր Չինու Կայսրը ուղղեց Գերմանիոյ Կայսեր.

«Չինու կայսրը իր բարեւները կը մատուցանէ Գերմանիոյ Կայսեր։ Չինու մէջ յանկարծական շարժումի մը հետեւանքով ձեր դեսպանը սպանուեցաւ։ Հպատակներս գէշ ընթացք մը ունեցան և խլեցին մեր միջեւ եղած բարեկամական յարաբերութիւնները, որուն համար խորապէս կը ցաւիմ։ Այսօր հրամայեցի որ մեծ խորհրդական Բում-Բանկի մեռելական պատիւներ ընէ մեռած դեսպանին մարմնոյն և Լի-Հունի-Զանկ ու Լիոն-Բունեի կարելին ընեն դագաղը Գերմանիա ղրկելու համար։ Նաև հրամայեցի Պէրլինի իմ դեսպանիս որ մեռելական պատիւներ ընէ՝ դագաղը Գերմանիա հասած՝ առեն։ Ասով կ'ուզեմ խորին ցաւս յայտնել ձեզ։ Երբեմն մեր երկու երկիրները խաղաղութեամբ կ'ապրէին։ Հիմա կոչում կ'ընեմ ձեզի, նկատողութեան առնելով մեր հաւաքական շահերը, որպէս զի թոյլ տաք չուտով բանակցութեանց սկսիլ՝ տեւական խաղաղութիւն մը ապահովցնելու համար։ Ամենամեծ թախանձանքով ձեզ կ'ընեմ այս կոչումը»։

ԳՈՒԱՆԿՈՒԱՆ

ՉԻՆՈՒ ԸՆԹԱՑԻՐԸ

Ինչպէս հեռագիրները ծանուցին, Չին տրամադիր կ'երեւայ Տէրութեանց գոհացում տալ յանցաւոր պաշտօնեաները պատժելու կէտին համար։ Նանկայի մէջ սեպտ. 25ին հրատարկուած կայս. հրամանագիր մը մանուածապատ կերպով կը ծանուցանէ թէ արդի կացութեան պատասխանատուները միայն իշխանները և բարձրաստիճան պաշտօնատարներն են որոնք նպաստաւորած են Պոքսըրները. ուստի ատոնք պիտի պատժուին։ Առաջին կարգի իշխաններէն յանցաւոր կը նկատուին Զուանկ-Թայի-Հուէն և Թաօ-Զինկ որոնք իրենց ատիճանէն ու պաշտօններէն զրկուած են։ Երկրորդ կարգի իշխան Թուան իր պաշտօնները ու ամսաթոշակները կորսնցնելէ զատ, դատական գերադոյն ատեանին առջեւ պիտի դատուի։ Նաև երկրորդ կարգի դուքս Զայի-Լաուս և Եիկին պատժուած են։ Դատական նախարարութիւնը պիտի առաջարկէ պատժել նոյն նախարարութեան նախագահին երկրորդ քարտուղարը։ Եթէ Չինու կառավարութիւնը մեայ այն տրամադրութիւններուն մէջ որով հրատարակեց այդ հրամանագիրը, ատիկա նպաստաւոր նշան մըն է ներկայ դժուարութեանց կարգադրութեանը տեսակէտով։ Խոհեմութիւն չէ սակայն հիմակուէ ուրախանալ, վասն զի Չինու կառավարական չրջանակներուն մէջ յանկարծական փոփոխութիւնները յաճախ պատահող բաներ են։

—Բէքինէն կը հեռագրեն թէ Չինկ իշխանը գրաւորապէս ծանուցեր է օտար դեսպաններուն թէ ընդունած է անոնց նամակները որով արքունիքին Բէքին վերադառնալը կ'ուզէին։ Չինկ իշխանը կը ծանուցանէ թէ այդ մասին յիշատակագիր մը ղրկած է խնամակալուհիին։

—Ամերիկեան դոմիսէրը անցեալ շաբաթու՝ հեծելազօրքերու ուղեկցութեամբ՝ Թիէն-Զին ուղեւորեր է։ յետոյ Նանգին և Նանկ-Զէի հովիտը պիտի երթայ թախանձելու հաւաւային Չինու փոխարքաներուն, որպէս զի խնդրեն արքունիքէն Բէքին վերադառնալ։

ՄԱՐԼԻՆԱԼ ՎԱԼՏԷՐՍԷ

Պէրլինէն սեպտ. 30 թուական հեռագիր մը կ'ըսէ թէ Վալտէրսէ մարէշալը որ սեպտ. 27ին Թաքու հասած էր, զինուորական գործողութիւններու սկսեր է Զիլիի մէջ։

—Թաքուէն կը հեռագրեն Տէյլի Մէյլի թէ ամերիկեան, ռուսական ու ֆրանսական զօրավարները պիտի չընդունին այն կացութիւնը որ առաջ եկած է Վալտէրսէ մարէշալին ժամանումովը, վասն զի պատերազմի դաշտին վրայ միայն զայն իբրեւ դերագոյն պետ պիտի ճանչնան։ Բէքինէն ալ կը հեռագրեն թէ որոշուեր է որ Վալտէրսէ մարէշալը միջնաքաղաքին մէջ կարեւոր չէնքի մը մէջ պիտի բնակի և թէ գերման զօրախումբ մը պահակի պաշտօն պիտի կատարէ այդ տեղը։ Ամերիկացիները չեն հաւանիր այդ տրամադրութիւններուն զորս անհամապատասխան կը գտնեն՝ միջնաքաղաքը պաշտպանելու համար եղած նախնական որոշումին։ Բէքինի մէջ զինուորներուն ձմերելու պատրաստութիւնները վերսկան։ Պէնկալի նիզակաւոր հեծելազունդ մը հոն հասաւ։

ԲԷՔԻՆԻ ՇՈՒՐՋԸ

Տէյլի Էքսբրեսս Նանկայէն հեռագիր մը կը ստանայ թէ միջազգային զինուորները գրաւեր են Նան-Հայ-Բուանը և հոն բազմաթիւ զօրքեր թողուցեր են, վասն զի Պոքսըրներուն կողմէ յարձակումէ մը կը վախցուի։ Նան-Հայ-Բուան քաղաք մըն է և կը գտնուի այն տեղը, ուր մեծ պարիսպը ծովին կը հասնի։

—Պաշտօնապէս կը ծանուցուի որ Անգլիացիները թէեւ հրաւիրուեր են Բէյ-Թանկի արշաւանքին մասնակցելու, բայց շատ ուշ հասեր են, վասն զի Գերմանացիները, Ռուսերը և Ֆրանսացիները արդէն գրաւած էին ամրոցները։

—Թանկ-Զաուէն չինական հեռագիր մը կը ծանուցանէ սեպտ. 24 թուականով թէ ժողովուրդը ու չինական զինուորները կողոպտեր են քաղաքը, պատրուակելով որ գործաւորները իրենց օրականին հարիւրին երեսունը միայն ստացած են, իսկ մնացածին տեղ թղթադրամ տրուած է։

ՉԻՆՈՒ ՀԱՐԱՒԱՅԻՆ ԿՈՂՄԸ

Հոնկ-Քոնկէն կը հեռագրեն Թայմզի սեպտ. 28 թուականով թէ Սի-Բեանկի մէջ չփոթութիւնները կ'ընդարձակուին։ Զրոյց կայ թէ Թանկ-Քունկի գերման միսիոնարական հաստատութիւն մը քանդուեր է։

—Հոնկ-Քոնկէն հոկտ. 1 թուականով կը հեռագրեն թէ անգլիական Ռոպին թնդանօթակիրը ռմբակոծեր է Լիքլաօ գիւղը՝ արեւմտեան գետակին վրայ՝ իբրեւ փոխարինութիւնը անգլիական չոգենաւի մը վրայ եղած յարձակումի մը։ Քանթոնի և Վու-Զէուի մէջտեղը։ Սանսիքիքեր թնդանօթակիրը Զէ-Քուանի մօտէն անցած ատեն՝ արեւմտեան գետակին վրայ՝ քարկոծուեր է։ Քանթոնի անգլիական հիւպատոսը խնամալով, յանձնարարեր է թնդանօթակրին հրամանատարին որ փոխարինութիւն բնաւ չընէ։

ՌՈՒՍԻԱ ԵՒ Մ. ՆԱՀԱՆԳՆԵՐԸ

Թիէն-Զինէն կը հեռագրեն սեպտ. 28 թուականով.— Ամերիկեան զինուորներուն մեծ մասը ետ քաշելու համար Ուաշինկթընէն զրկուած հրահանգները այսօր կէս օրն վերջը հոս հասան և անհրաժեշտ պատրաստութիւնները անմիջապէս սկսան։ Կը կարծուի թէ ամերիկեան կառավարութիւնը մտադիր է Բէյ-Թանկի արշաւանքին մասնակցելու, բայց շատ ուշ հասեր են, վասն զի Գերմանացիները, Ռուսերը և Ֆրանսացիները արդէն գրաւած էին ամրոցները։

—Թանկ-Զաուէն չինական հեռագիր մը կը ծանուցանէ սեպտ. 24 թուականով թէ ժողովուրդը ու չինական զինուորները կողոպտեր են քաղաքը, պատրուակելով որ գործաւորները իրենց օրականին հարիւրին երեսունը միայն ստացած են, իսկ մնացածին տեղ թղթադրամ տրուած է։

ՉԻՆՈՒ ՀԱՐԱՒԱՅԻՆ ԿՈՂՄԸ

Հոնկ-Քոնկէն կը հեռագրեն Թայմզի սեպտ. 28 թուականով թէ Սի-Բեանկի մէջ չփոթութիւնները կ'ընդարձակուին։ Զրոյց կայ թէ Թանկ-Քունկի գերման միսիոնարական հաստատութիւն մը քանդուեր է։

—Հոնկ-Քոնկէն հոկտ. 1 թուականով կը հեռագրեն թէ անգլիական Ռոպին թնդանօթակիրը ռմբակոծեր է Լիքլաօ գիւղը՝ արեւմտեան գետակին վրայ՝ իբրեւ փոխարինութիւնը անգլիական չոգենաւի մը վրայ եղած յարձակումի մը։ Քանթոնի և Վու-Զէուի մէջտեղը։ Սանսիքիքեր թնդանօթակիրը Զէ-Քուանի մօտէն անցած ատեն՝ արեւմտեան գետակին վրայ՝ քարկոծուեր է։ Քանթոնի անգլիական հիւպատոսը խնամալով, յանձնարարեր է թնդանօթակրին հրամանատարին որ փոխարինութիւն բնաւ չընէ։

ՌՈՒՍԻԱ ԵՒ Մ. ՆԱՀԱՆԳՆԵՐԸ

Թիէն-Զինէն կը հեռագրեն սեպտ. 28 թուականով.— Ամերիկեան զինուորներուն մեծ մասը ետ քաշելու համար Ուաշինկթընէն զրկուած հրահանգները այսօր կէս օրն վերջը հոս հասան և անհրաժեշտ պատրաստութիւնները անմիջապէս սկսան։ Կը կարծուի թէ ամերիկեան կառավարութիւնը մտադիր է Բէյ-Թանկի արշաւանքին մասնակցելու, բայց շատ ուշ հասեր են, վասն զի Գերմանացիները, Ռուսերը և Ֆրանսացիները արդէն գրաւած էին ամրոցները։

—Թանկ-Զաուէն չինական հեռագիր մը կը ծանուցանէ սեպտ. 24 թուականով թէ ժողովուրդը ու չինական զինուորները կողոպտեր են քաղաքը, պատրուակելով որ գործաւորները իրենց օրականին հարիւրին երեսունը միայն ստացած են, իսկ մնացածին տեղ թղթադրամ տրուած է։

ՉԻՆՈՒ ՀԱՐԱՒԱՅԻՆ ԿՈՂՄԸ

Հոնկ-Քոնկէն կը հեռագրեն Թայմզի սեպտ. 28 թուականով թէ Սի-Բեանկի մէջ չփոթութիւնները կ'ընդարձակուին։ Զրոյց կայ թէ Թանկ-Քունկի գերման միսիոնարական հաստատութիւն մը քանդուեր է։ Լիքլաօ գիւղը՝ արեւմտեան գետակին վրայ՝ իբրեւ փոխարինութիւնը անգլիական չոգենաւի մը վրայ եղած յարձակումի մը։ Քանթոնի և Վու-Զէուի մէջտեղը։ Սանսիքիքեր թնդանօթակիրը Զէ-Քուանի մօտէն անցած ատեն՝ արեւմտեան գետակին վրայ՝ քարկոծուեր է։ Քանթոնի անգլիական հիւպատոսը խնամալով, յանձնարարեր է թնդանօթակրին հրամանատարին որ փոխարինութիւն բնաւ չընէ։

ՄԱՆՁՈՒՐԻԱ

Ռուսիոյ պաշտօնաթերթը հետեւեալ զեկոյցը հրատարակած է.

«Օտար լրագիրներ ծանուցին թէ Ռուսիա իր երկիրներուն կցած է Մանչուրիոյ այն մասերը որոնք իրենց սահմանակից են։ Արդ, Ռուսիոյ կայս. կառավարութեան քաղաքականութեան նպատակը՝ Մայրագոյն Արեւելքի մէջ՝ բացորոշապէս ցոյց տրուեցաւ պաշտօնական զեկոյցներուն մէջ, որոնցմէ յստակ կերպով յայտնի կ'ըլլայ թէ բոլորովին անհիմն են օտար լրագիրներուն հրատարակութիւնները՝ Մանչուրիան Ռուսիոյ կցելու մասին։»

ԳԵՐՄԱՆԻՈՅ ՄԷՋ

Պերլին, 30 սեպտ.—Մայրագոյն Արեւելքի խնդիրը Գերմանիոյ մէջ յարաձուն անհանգստութիւն մը առաջ կը բերէ՝ միւս երկիրներէն շատ աւելի։ Մեծ անձկութեամբ կը սպասուի Գերմանիոյ ներեսի։ Ժողովին նստաշրջանին բացումը, որ Նոյեմբերէն անդին չի կրնար յետաձգուիլ։ Կը կարծուի թէ դերման ազգին ներկայացուցիչները շատ մը խնդիրներու վրայ բացատրութիւններ պիտի ուզեն կառավարութենէն որ պիտի չկրնայ պատասխանել։ Նաեւ կասկածողներ կան թէ իրեն շատ կուսակիցներ պիտի չունենայ։ Պահպանողականները պատպտուած են։ Կեդրոնի կուսակցութիւնը չուզեր այժ տալ այն տեսակ նախարարութեան մը ընթացքին, որ Չինու զինուորական գործողութիւններուն ձեռնարկած է՝ առանց Երեսի։ Ժողովին հաւանութիւնը առնելու։ Գալով արմատականներուն և ընկերվարականներուն, աւելորդ է ըսել թէ կատաղի ընդդիմութիւն մը պիտի ընեն։ Վերջապէս գերման ազգը հիմակուան չափ չէր վհատած։

ՃԱՐՈՆ

Ճարոնի նախարարութիւնը, որուն պետն է մարէշալ Եամակաթա, ինչպէս հեռագիրը ծանոյց, հրաժարեցաւ և կայս. դէպքերը կը դասակարգէ «անհատական բացառութեանց» մէջ, թէեւ տեղի կայ կարծելու թէ այդ բացառութիւնները այնքան բազմաթիւ են որ կանոնը կը կորսնցնէ իր գոյութեան իրաւունքը։ Բնութիւնը կը սիրէ խաղը ընել մեզի, խնդալ մեր մօրուքին, մանաւանդ երբ կը յաւակնինք իր գաղտնիքները լսել։

Զ. Ն.

Քաղաքական Լուրեր

ՉԻՆՈՒ ԴԷՊԻՔԵՐԸ

ՉԻՆՈՒ ԿԱՅՍԵՐ ՆԱՄԱԿԸ

Աւասիկ այն նամակը զոր Չինու Կայսրը ուղղեց Գերմանիոյ Կայսեր.

«Չինու կայսրը իր բարեւները կը մատուցանէ Գերմանիոյ Կայսեր։ Չինու մէջ յանկարծական շարժումի մը հետեւանքով ձեր դեսպանը սպանուեցաւ։ Հպատակներս գէշ ընթացք մը ունեցան և խլեցին մեր միջեւ եղած բարեկամական յարաբերութիւնները, որուն համար խորապէս կը ցաւիմ։ Այսօր հրամայեցի որ մեծ խորհրդական Բում-Բանկի մեռելական պատիւներ ընէ մեռած դեսպանին մարմնոյն և Լի-Հունի-Զանկ ու Լիոն-Բունեի կարելին ընեն դագաղը Գերմանիա զրկելու համար։ Նաև հրամայեցի Պէրլինի իմ դեսպանիս որ մեռելական պատիւներ ընէ՝ դագաղը Գերմանիա հասած՝ ատեն։ Ասով կ'ուզեմ խորին ցաւս յայտնել ձեզ։ Երբեմն մեր երկու երկիրները խաղաղութեամբ կ'ապրէին։ Հիմա կոչում կ'ընեմ ձեզի, նկատողութեան առնելով մեր հաւաքական շահերը, որպէս զի թոյլ տաք չուտով բանակցութեանց սկսիլ՝ տեւական խաղաղութիւն մը ապահովցնելու համար։ Ամենամեծ թախանձանքով ձեզ կ'ընեմ այս կոչումը»։

ԳՈՒԱՆԿՈՒԱՆ

ՉԻՆՈՒ ԸՆԹԱՑԻՐԸ

Ինչպէս հեռագիրները ծանուցին, Չին տրամադիր կ'երեւայ Տէրութեանց գոհացում տալ յանցաւոր պաշտօնեաները պատժելու կէտին համար։ Նանկայի մէջ սեպտ. 25ին հրատարկուած կայս. հրամանագիր մը մանուածապատ կերպով կը ծանուցանէ թէ արդի կացութեան պատասխանատուները միայն իշխանները և բարձրաստիճան պաշտօնատարներն են որոնք նպաստաւորած են Պոքսըրները. ուստի ատոնք պիտի պատժուին։ Առաջին կարգի իշխաններէն յանցաւոր կը նկատուին Զուանկ-Թայի-Հուէն և Թաօ-Զինկ որոնք իրենց ատիճանէն ու պաշտօններէն զրկուած են։ Երկրորդ կարգի իշխան Թուան իր պաշտօնները ու ամսաթոշակները կորսնցնելէ զատ, դատական գերադոյն ատեանին առջեւ պիտի դատուի։ Նաև երկրորդ կարգի դուքս Զայի-Լաուս և Եիկին պատժուած են։ Դատական նախարարութիւնը պիտի առաջարկէ պատժել նոյն նախարարութեան նախագահին երկրորդ քարտուղարը։ Եթէ Չինու կառավարութիւնը մեայ այն տրամադրութիւններուն մէջ որով հրատարակեց այդ հրամանագիրը, ատիկա նպաստաւոր նշան մըն է ներկայ դժուարութեանց կարգադրութեանը տեսակէտով։ Խոհեմութիւն չէ սակայն հիմակուէ ուրախանալ, վասն զի Չինու կառավարական չրջանակներուն մէջ յանկարծական փոփոխութիւնները յաճախ պատահող բաներ են։

—Բէքինէն կը հեռագրեն թէ Չինկ իշխանը գրաւորապէս ծանուցեր է օտար դեսպաններուն թէ ընդունած է անոնց նամակները որով արքունիքին Բէքին վերադառնալը կ'ուզէին։ Չինկ իշխանը կը ծանուցանէ թէ այդ մասին յիշատակագիր մը ղրկած է խնամակալուհիին։

—Ամերիկեան դոմիսէրը անցեալ շաբաթու՝ հեծելազօրքերու ուղեկցութեամբ՝ Թիէն-Զին ուղեւորեր է։ յետոյ Նանգին և Նանկ-Զէի հովիտը պիտի երթայ թախանձելու հաւաւային Չինու փոխարքաներուն, որպէս զի խնդրեն արքունիքէն Բէքին վերադառնալ։

ՄԱՐԼԻՆԱԼ ՎԱԼՏԷՐՍԷ

Պէրլինէն սեպտ. 30 թուական հեռագիր մը կ'ըսէ թէ Վալտէրսէ մարէշալը որ սեպտ. 27ին Թաքու հասած էր, զինուորական գործողութիւններու սկսեր է Զիլիի մէջ։

—Թաքուէն կը հեռագրեն Տէյլի Մէյլի թէ ամերիկեան, ռուսական ու ֆրանսական զօրավարները պիտի չընդունին այն կացութիւնը որ առաջ եկած է Վալտէրսէ մարէշալին ժամանումովը, վասն զի պատերազմի դաշտին վրայ միայն զայն իբրեւ դերագոյն պետ պիտի ճանչնան։ Բէքինէն ալ կը հեռագրեն թէ որոշուեր է որ Վալտէրսէ մարէշալը միջնաքաղաքին մէջ կարեւոր չէնքի մը մէջ պիտի բնակի և թէ գերման զօրախումբ մը պահակի պաշտօն պիտի կատարէ այդ տեղը։ Ամերիկացիները չեն հաւանիր այդ տրամադրութիւններուն զորս անհամապատասխան կը գտնեն՝ միջնաքաղաքը պաշտպանելու համար եղած նախնական որոշումին։ Բէքինի մէջ զինուորներուն ձմերելու պատրաստութիւնները վերսկան։ Պէնկալի նիզակաւոր հեծելազունդ մը հոն հասաւ։

ԲԷՔԻՆԻ ՇՈՒՐՋԸ

Տէյլի Էքսբրեսս Նանկայէն հեռագիր մը կը ստանայ թէ միջազգային զինուորները գրաւեր են Նան-Հայ-Բուանը և հոն բազմաթիւ զօրքեր թողուցեր են, վասն զի Պոքսըրներուն կողմէ յարձակումէ մը կը վախցուի։ Նան-Հայ-Բուան քաղաք մըն է և կը գտնուի այն տեղը, ուր մեծ պարիսպը ծովին կը հասնի։

—Պաշտօնապէս կը ծանուցուի որ Անգլիացիները թէեւ հրաւիրուեր են Բէյ-Թանկի արշաւանքին մասնակցելու, բայց շատ ուշ հասեր են, վասն զի Գերմանացիները, Ռուսերը և Ֆրանսացիները արդէն գրաւած էին ամրոցները։

—Թանկ-Զաուէն չինական հեռագիր մը կը ծանուցանէ սեպտ. 24 թուականով թէ ժողովուրդը ու չինական զինուորները կողոպտեր են քաղաքը, պատրուակելով որ գործաւորները իրենց օրականին հարիւրին երեսունը միայն ստացած են, իսկ մնացածին տեղ թղթադրամ տրուած է։

ՉԻՆՈՒ ՀԱՐԱՒԱՅԻՆ ԿՈՂՄԸ

Հոնկ-Քոնկէն կը հեռագրեն Թայմզի սեպտ. 28 թուականով թէ Սի-Բեանկի մէջ չփոթութիւնները կ'ընդարձակուին։ Զրոյց կայ թէ Թանկ-Քունկի գերման միսիոնարական հաստատութիւն մը քանդուեր է։

—Հոնկ-Քոնկէն հոկտ. 1 թուականով կը հեռագրեն թէ անգլիական Ռոպին թնդանօթակիրը ռմբակոծեր է Լիքլաօ գիւղը՝ արեւմտեան գետակին վրայ՝ իբրեւ փոխարինութիւնը անգլիական չոգենաւի մը վրայ եղած յարձակումի մը։ Քանթոնի և Վու-Զէուի մէջտեղը։ Սանսիքիքեր թնդանօթակիրը Զէ-Քուանի մօտէն անցած ատեն՝ արեւմտեան գետակին վրայ՝ քարկոծուեր է։ Քանթոնի անգլիական հիւպատոսը խնամալով, յանձնարարեր է թնդանօթակրին հրամանատարին որ փոխարինութիւն բնաւ չընէ։

ՌՈՒՍԻԱ ԵՒ Մ. ՆԱՀԱՆԳՆԵՐԸ

Թիէն-Զինէն կը հեռագրեն սեպտ. 28 թուականով.— Ամերիկեան զինուորներուն մեծ մասը ետ քաշելու համար Ուաշինկթընէն զրկուած հրահանգները այսօր կէս օրն վերջը հոս հասան և անհրաժեշտ պատրաստութիւնները անմիջապէս սկսան։ Կը կարծուի թէ ամերիկեան կառավարութիւնը մտադիր է Բէյ-Թանկի արշաւանքին մասնակցելու, բայց շատ ուշ հասեր են, վասն զի Գերմանացիները, Ռուսերը և Ֆրանսացիները արդէն գրաւած էին ամրոցները։

—Թանկ-Զաուէն չինական հեռագիր մը կը ծանուցանէ սեպտ. 24 թուականով թէ ժողովուրդը ու չինական զինուորները կողոպտեր են քաղաքը, պատրուակելով որ գործաւորները իրենց օրականին հարիւրին երեսունը միայն ստացած են, իսկ մնացածին տեղ թղթադրամ տրուած է։

ՉԻՆՈՒ ՀԱՐԱՒԱՅԻՆ ԿՈՂՄԸ

Հոնկ-Քոնկէն կը հեռագրեն Թայմզի սեպտ. 28 թուականով թէ Սի-Բեանկի մէջ չփոթութիւնները կ'ընդարձակուին։ Զրոյց կայ թէ Թանկ-Քունկի գերման միսիոնարական հաստատութիւն մը քանդուեր է։ Լիքլաօ գիւղը՝ արեւմտեան գետակին վրայ՝ իբրեւ փոխարինութիւնը անգլիական չոգենաւի մը վրայ եղած յարձակումի մը։ Քանթոնի և Վու-Զէուի մէջտեղը։ Սանսիքիքեր թնդանօթակիրը Զէ-Քուանի մօտէն անցած ատեն՝ արեւմտեան գետակին վրայ՝ քարկոծուեր է։ Քանթոնի անգլիական հիւպատոսը խնամալով, յանձնարարեր է թնդանօթակրին հրամանատարին որ փոխարինութիւն բնաւ չընէ։

ՌՈՒՍԻԱ ԵՒ Մ. ՆԱՀԱՆԳՆԵՐԸ

Թիէն-Զինէն կը հեռագրեն սեպտ. 28 թուականով.— Ամերիկեան զինուորներուն մեծ մասը ետ քաշելու համար Ուաշինկթընէն զրկուած հրահանգները այսօր կէս օրն վերջը հոս հասան և անհրաժեշտ պատրաստութիւնները անմիջապէս սկսան։ Կը կարծուի թէ ամերիկեան կառավարութիւնը մտադիր է Բէյ-Թանկի արշաւանքին մասնակցելու, բայց շատ ուշ հասեր են, վասն զի Գերմանացիները, Ռուսերը և Ֆրանսացիները արդէն գրաւած էին ամրոցները։

—Թանկ-Զաուէն չինական հեռագիր մը կը ծանուցանէ սեպտ. 24 թուականով թէ ժողովուրդը ու չինական զինուորները կողոպտեր են քաղաքը, պատրուակելով որ գործաւորները իրենց օրականին հարիւրին երեսունը միայն ստացած են, իսկ մնացածին տեղ թղթադրամ տրուած է։

ՉԻՆՈՒ ՀԱՐԱՒԱՅԻՆ ԿՈՂՄԸ

Հոնկ-Քոնկէն կը հեռագրեն Թայմզի սեպտ. 28 թուականով թէ Սի-Բեանկի մէջ չփոթութիւնները կ'ընդարձակուին։ Զրոյց կայ թէ Թանկ-Քունկի գերման միսիոնարական հաստատութիւն մը քանդուեր է։ Լիքլաօ գիւղը՝ արեւմտեան գետակին վրայ՝ իբրեւ փոխարինութիւնը անգլիական չոգենաւի մը վրայ եղած յարձակումի մը։ Քանթոնի և Վու-Զէուի մէջտեղը։ Սանսիքիքեր թնդանօթակիրը Զէ-Քուանի մօտէն անցած ատեն՝ արեւմտեան գետակին վրայ՝ քարկոծուեր է։ Քանթոնի անգլիական հիւպատոսը խնամալով, յանձնարարեր է թնդանօթակրին հրամանատարին որ փոխարինութիւն բնաւ չընէ։

ԼՈՐԴ ՌՈՊԷՐԹՍ ՍՊՈՍԲԱՊԵՏ ՍԷՆԳԻՒՈՅ ԲԱՆԱԿԻՆ

Անգլիոյ պատերազմական նախարարութիւնը սա գեկոյցով ծանոյց Լորդ Ռոպէրթսի անուանումը։

«Վեհ. թագուհին բարեհաճեցաւ վաւերացնել անուանումը մարէշալ Լորդ Ռոպէրթսի իբրեւ սպարապետ՝ փոխանակ մարէշալ Ուոլսլի դերակոմսին։»

Անգլիական բոլոր լրագիրները գոհութեամբ կ'արձանագրեն այս անուանումը։ Պահպանողականները մեծապէս կը գըբուատեն նոր սպարապետը։ Ընդդիմադիր կուսակցութեան լրագիրները կ'ըսեն թէ ուրիշ ընտրութիւն մը կարելի չէր ընել, վասն զի Լորդ Ռոպէրթս ամէնէն կարող զօրավարն է, որուն համաւը պիտի չազդուրուի հաւաւային Ափրիկէի պատերազմին պատճառով։ Ֆրէտրիք Ռոպէրթս, որդի Սըր Ապրահամ Ռոպէրթսի, ծնեալ 1832ին և դաստիարակուած Էթընի, Սէն-Հըրսթի և Իտիսքըսպի մէջ, Պէնկալի թնդանօթաձիգ զօրքերուն դեր-տեղակալ եղաւ 1851ին։ Հնդկաստանի ապըստամբութեան ատեն նշանաւոր ծառայութիւններ մատոյց և 1858ին ստացաւ Վիքթորիայի Խաչը իբրեւ վարձատրութիւն իր քաջութեան պատերազմի դաշտին վրայ։ Աֆղանիստանի պատերազմին սկիզբները Ռոպէրթս հրամանատար կարգուեցաւ Անգլիոյ բանակին մէկ մասին և յետոյ ընդհանուր հրամանատար այդ երկրին մէջ գործող անգլիական զինուորներուն։ Ինը հազար ընտիր զինուորներու գլուխը անցած Քանտահարի օգնութեան փութաց և յաղթեց Էյյուբ խանի։ 1881 փետրուարին Ռոպէրթս հրամանատար կարգուեցաւ Նաթալի անգլիական զինուորներուն՝ Թրանսվալի դէմ կռուելու համար, բայց երբ Ափրիկէ հասաւ, հաշտութիւնը կնքուած էր։ 1881էն 1885, Մաորպսի զինուորներուն հրամանատարութիւնը վարեց։ յետոյ Հնդկաստանի մէջ ընդհանուր հրամանատար կարգուեցաւ Սըր Տոնալտ Սթուարթի տեղ։ Անկէ ետքը Իրլանտայի ընդհանուր հրամանատարութեան պաշտօնին կոչուեցաւ։ Տակաւին այդ պաշտօնին վրայ էր երբ Անգլիոյ կառավարութիւնը, Թրանսվալի մէջ ունեցած առաջին ձախողումներէն ետքը, զայն հաւաւային Ափրիկէ զրկեց Լորդ Ռիչէրդի հետ։

ՀԱՐԱՒԱՅԻՆ ԱՓՐԻԿԷ

Թայմզ երկուշաբթի օրուան իր թիւին մէջ հաւաւային Ափրիկէի զինուորական գործողութեանց վրայ խօսելով կ'ըսէ.

«Պատերազմի գաշտէն Բանատացիներուն և Լոնտոնի կամաւորներուն ետ զրկուիլը ցոյց կուտայ թէ սկսած է հաւաւային Ափրիկէի անգլիական բանակին ցրուումը։ Այդ բանակը, զանազան պատճառներով բաւական ատենէ ի վեր չափազանց տարօրինակ կազմակերպութիւն մը ունեցած է և հիմա պէս կը տարբերի պատերազմական վիճակի մէջ եղած բանակի մը կազմակերպութենէն։ Բանակին և քաղաքապահ զինուորներու պահեստիները և կամաւորները անչուշտ քիչ ատենէն ետ պիտի կոչուին, որով կանոնաւոր վաշտերը չորցած լիմոնի պէս պիտի մնան՝ բոլորովին անյարմար պատերազմելու։ Եթէ այդ վիճակին դարման մը չըլլայ, քիչ ատենէն դարձեալ պատերազմելու կարող բանակ մը պիտի չունենանք։ Հաւաւային Ափրիկէի մէջ վերջերս մեր ձեռք բերած յաջողութիւնները պէտք չէ մեզ կուրցնեն այն իրողութեան հանդէպ թէ՝ մեր զօրութիւնը հոն այնչափ ստորաբաժանումներու բաժնուած է և այնչափ այլասեր տարբերէ կը բաղկանայ որ ուրիշ տեղ անոնցմէ օգուտելու համար լուրջ կազմակերպութիւն մը անհրաժեշտ է։»

—Լիվերբուլի մէջ Բերուի (հաւաւային Ամերիկա) հիւպատոսը առաջարկեր է իր կառավարութեան հրաւիրել Պոէրները որ Բերու գաղթեն՝ հոն հողեր և զանազան դիւրութիւններ ընծայելով անոնց։

—Անգլիոյ կառավարութիւնը, հաւաւային Ափրիկէի մէջ հոլանտական ազդութիւնը անհետացնելու նպատակով, կը խորհի սպանիացի և բորթուկալցի գաղթականներ զրկել հոն։

—Պատէն-Բուէլ զօրավարը երկուշաբթի Բրէթորիա հասաւ և հետեւեալ օրը ձեռք առաւ ոստիկաններու հրամանատարութիւնը։ Ատոնք 12,000 հոգի են՝ Թրանսվալի և Օռանժի մէջ։

—Քոմաթիբորթի մէջ երբ անգլիացիները կը ջնջէին Պոէրներուն ձեռքէն առնուած ռազմամթերքները՝ սոսկալի պայթում մը պատահեցաւ Սկովտիացի քսան զինուորներ մեռան։

Քոմաթիքորթ, 28 սեպտ.—Բորթուկալի թագաւորն ու թագուհին տարեդարձին առթիւ այս առտու տեղի ունեցած զինուորական արարողութիւնը շատ փայլուն եղաւ։ Անգլիական զօրքերը ձէն Համիլթըն զօրավարին հրամանատարութեան տակ էին։ Սահմանագիծի Բորթուկէզ զօրքերու հրամանատարը ներկայ էր չրջապատուած բազմաթիւ սպայակոյտով մը։ Զօրավար Բոլ Բարիու և բորթուկէզ սպաները զօրահանդէս մը կատարեցին։ Զօրավարները յետոյ զօրքերու անցք մը կատարել տուին։ Բորթուկէզ դրօշակը պարզուեցաւ և նուագածուները

ՊԱՐՍԻՑ ԾԱՀԸ

Մ ա կ ե դ ո ն ա ւ

Ինչպէս ծանուցինք Պարսից, Շահը երէկ մեկնեցաւ մայրաքաղաքէն։ Վեհ. Սուլթանը ժամ 8ին, քառաձի կառքի մը մէջ բազմած գնաց Մէրասիմ քէօշկը։ Մուզաֆիթէրէտտին Շահը, հետեւորդները, Մեծ Եպարքոս Թալիկ Բիֆաթ փաշա, Սպարապետը, ծովային նախարարը, պետական Խորհուրդին նախագահը, արտաքին գործոց նախարարը, Թնդանօթարանի վերատեսուչը, Վեհ. Սուլթանին փեսաները, արարողապետը և կայս. Թիկնապահներ քէօշկին դուռունէն ընդունեցին Վեհ. Սուլթանը։ Կայս. անձնապահ հրացանակիրները բարեւի կեցած էին և նուագածուներու խումբը Համիտիէ քայլերգը նուագեց։ Պահ մը հանգիստ առնելէ ետքը, Վեհ. Սուլթանը և Շահը փառաւոր քառաձի կառքով մը ճամբայ ելան Մէրասիմ քէօշկէն։ Կառքին առջեւէն կ'երթար արարողապետ Իպրահիմ պէյ և ետեւէն նախարարները ու Շահին հետեւորդները։ Կայս. թափորը հասաւ Եըլդըզի կայս. պալատան պարտէզին քէօշկը։ Մէրասիմ քէօշկէն մինչեւ հոն զինուորները բարեւի կեցած էին։ Վեհ. Սուլթանը պահ մը տեսակցեցաւ Մուզաֆիթէրէտտին Շահին հետ որ սամ. կայսրութեան մայրաքաղաքը գտնուած միջոցին իրեն նկատմամբ ցոյց տրուած հիւրասիրութեան և եղած ընդունելութիւններուն համար շնորհակալութիւն յայտնելով հրաժեշտի ողջոյնը մատոյց։ Ցետոյ Շահը բազմեցաւ քառաձի կառք մը՝ իրեն հետ ունենալով կայսրազուն իշխան Բարթ. Իպրահիմ Թէվֆիք ու Արտիլգատէր էֆէնտիները և պարսկական դեսպան Միրզա Մահմուտ խանը։ Մեծ-Եպարքոս Թալիկ-Բիֆաթ փաշա ու Պարսկաստանի նախարարապետ Միրզա Ալի Ասկար խան երկրորդ կառքի մէջ կը գտնուէին։ Իսկ սամ. նախարարներէ ոմանք և Շահին հետեւորդները ուրիշ կառքերու մէջ՝ ընդամէնը տասնմեկ կառք։ Թափորը ժամ 8.40ին հասաւ Օրթագիւղի քարափը։ Նաւամատոյցը զարդարուած էր մեծարժէք գորգերով։ Հոն կը գտնուէին քաղաքապետ Բըսլան փաշա

Թուրքիա եւ Պարսկաստան

Մուղափիէրտին Շահը ըսաւ Վեհ. Սուլթանին թէ կը փափաքի աւելի ամրապնդել Թուրքիոյ և Պարսկաստանի բարեկամական յարաբերութիւնները։

—Իգսամ այդ նպատակին իրագործման ամէնէն մեծ սատարը կը համարի Շահին Կ. Պոլիս այցելելը, որ կ'ըսէ մեծ գոհունակութիւն պատճառած է բոլոր Օսմանցիներուն։ Նոյն թերթը կը յարէ թէ այլեւս ընդհանուր համոզում գոյացած է թէ երկու երկիրներուն միջեւ տիրող բարեկամական յարաբերութիւնները ասկէ վերջը աւելի մտերմական հանգամանք մը պիտի ստանան։

—Շահը մայրաքաղաքս գտնուած միջոցին քանի անգամներ իր աքանչացումը յայտնեց օսմ. բանակին կազմակերպութեանը համար, ըսելով որ Եւրոպայի ամէնէն լաւագոյն բանակներուն հաւասար վիճակի մէջ կը գտնուի։ Շահը նաև ջերմեռանդութիւն յայտնեց Վեհ. Սուլթանին՝ պարսկական բանակին վերակազմութեանը համար՝ զոր մեծ մասամբ կը պարտի Բանկելթիի զինուորական վարժարանէն եկած պարսիկ սպաներու։ Շահը խօսելով պարսկական բանակին վերակազմութեան ծրագիրներուն վրայ, փափաք յայտնեց որ օսմ. մարզիչներ զբաղուին Պարսկաստան։

Էտիրնէի մէջ

Մանաւոր հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ Շահը երէկ գիշեր Էտիրնէ ժամանելով ընդունուեր է կուսակալին և բարձրաստիճան պաշտօնատարներու կողմէ։ Զինուորներ բարեւի կեցած էին։ Կայարանը չքեղապէս լուսազարդուեր է։

—Կայս. պալատան մառանպետները մինչեւ Պէյկրատ պիտի երթան՝ Շահին կեցակուրները մատակարարելու համար։

Զանազան լուրեր

Շահը զանազան պատուանշաններ տուաւ պալատական, զինուորական ու պետական բարձրաստիճան պաշտօնատարներու։ Նաև երկրորդ կարգի Առիւծ և Արեւ պատուանշան Օրթագիւղի ոստիկանապետ Ֆաիզ պէյի։

—Պարսից նախարարապետը, առջի օրը, դեսպանատան առաջին թարգման Յովհաննէս խանի հետ Պէյօղլիքէյէ գնաց և Շահին կողմէ այցելութիւն տուաւ Ռուսիոյ դեսպան Պ. Զինովիէվի։

—Մուզաֆիէրէտտին Շահը վաղը Սոֆիա հասնելով պիտի ընդունուի Ֆէրտինանտ իշխանին և նախարարներուն կողմէ։ Պուլկարիոյ իշխանը մինչեւ պուլկարական սահմանագլուխը պիտի ուղեկցի Շահին։ Պուլկար պաշտօնատարները և օտար տէրութեանց Սոֆիայի հիւպատոսները Շահին պիտի ներկայանան։

—Մուզաֆիէրէտտին Շահը վաղը Լրիկուն Պէյկրատ հասնելով Ալեքսանդր թագաւորին հետ պիտի ճաշէ և յետոյ Բիշթա պիտի ուղեւորի՝ Աւստրիոյ կայսր կողմէ յատկացուած մասնաւոր կառախումբով։

—Սերպիոյ դեսպան Պ. Միեսթովիչ ալ երէկ իրիկուն Շահին կառախումբով մեկնեցաւ, մինչեւ Պէյկրատ Ն. Վեհափառութեան ուղեկցելու համար։

—Կ. Պոլսոյ պուլկարական գործակատար Պ. Կէչով ևս երէկ իրիկուն նոյն կառախումբով Սոֆիա ուղեւորեցաւ։

—Շահը Եւրոպա գտնուած միջոցին ականակուռ ասկիի տուփ մը նուիրեց Հոլանտայի թագուհիին։ Այդ տուփը 50,000 ֆր. կ'արժէ։

—Շահը խոստացաւ տարեկան 5000 ֆր. յատկացնել Տէպիսթանը Իրանեան վարժարանին, նախարարապետը՝ 2500 և նախարարներէն ոմանք ալ հազարական ֆիրանք։

—Կ. Պոլսոյ պարսկական դեսպան Միրզա Մահմուտ խան, առաջին թարգման Յովհաննէս խան և առաջին քարտուղար Մուսթաֆա խան մինչեւ Բիշթա պիտի ուղեկցին Շահին։

—Շահին անձնական գոյքերը պալատական կառքերով և յատուկ պաշտօնեաներու հսկողութեամբ երէկ Սիրքէճիի կայարանը տարուեցան։

Զրի

ՈՒԶԻՑԼԷ և ԿԸ ՍՏԱՆԱՔ ձրի գրացուցակ մը, ՄՍՐԳԱՐԵԱՆ գրատան, և այլ եւս բնաւ չէք մտածեր թէ ինչ գիրքեր պէտք է գործածել մեր նախակրթարաններուն մէջ։

Ուսումն. Խորհրդոյ ուսմանց ծրագրին համաձայն բոլոր դասագիրքերն բաժնուած են տարիներու։

ԳՆԵՑԷՔ և ԲՆՆԵՑԷՔ Մանկավարժական քերականութեան Գ. մասն, պատկերազարդ այս գիրքը իր անման ոճով, պատկերներով կ'ուսուցանէ քերականութիւնը ցարդ աւանդուած եղանակներէն բոլորովին տարբեր. գին 4 ղրշ։

Նոր լոյս տեսան։

Առնթարատեսիկ, կարճ կարճ նախադասութիւններով պատրաստուած 1. կ'ուսուցանէ առոգանութիւն. 2. կը ճոխացնէ տղոց բառամթերքը. 3. կը վարժեցնէ կարդացողները պատմել և յիշողութեամբ գրել։

ՄԱՆԿԱՎԱՐԺԱԿԱՆ ԹՈՒԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆ պատկերազարդ, Ֆրանսայի մանկավարժի մը ընտիր գործէն, պատկերազարդ։ գին 3 ղրուշ։

ՀԱՅԵՐԷՆ ԼԵԶՈՒ կամ ՎԱՐԺՈՒԹԻՒՆ գրաբարի, Ռոպերթսնի դրուագեա թ կուսուցանէ գրաբարը, առանց նախապէս սովորելու։ բայերը ի բերան սորվելու։ Գին 4 ղրշ.

Դիմել միչտ Մարգարեան գրատուն։

7—10

Ներքին Լուրեր

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ. — Սրվագի նահանգին Գոչկիրի գաւառակին գայմագամ անուանուեցաւ Զիլէ գաւառակին գայմագամ Խօմէր Ասաֆ էֆ., որուն յաջորդեց Գոչկիրիի գայմագամ Բէյուֆ պէյ։ Երզրումի նահանգին Բէյմախ գաւառակին գայմագամ անուանուեցաւ Դերջան գաւառակին գայմագամ Շէվքէթ էֆ. որուն յաջորդեց Բէյմախի գայմագամ Ալի Ղալիպ էֆ.։ Պիթլիսի նահանգին Սասուն գաւառակին գայմագամ անուանուեցաւ Ապտիւլգատէր էֆ. որ փոխանորդաբար կը վարէր այդ պաշտօնը։

—Միրիվայութեան ատենման տրուեցաւ զինուորական բժիշկ դնդապետ Սթրաթի պէյի։

—Առաջին կարգի Մէճիտիէ պատուանշան տրուեցաւ Պարսկաստանի արտաքին գործոց նախարարութեան խորհրդական Միրզա Ապտիւլհիսէյին խանի։

ՀԱՅՏՍՐ ԳՈՇԱՑԻ մէջ կառուցուած բժշկական վարժարանին մօտ գտնուած կարգ մը շէնքեր և գետիններ քաղաքապետութեան կողմէ պիտի գնուին՝ նոյն վարժարանին յատուկ բուսաբանական պարտէզ մը հաստատելու համար։ Այդ գնման գործողութիւնը մասնաւոր յանձնաժողովի մը կողմէ պիտի կատարուի։

ԱԻՍՏՐՈՅ Ֆրանց Եոսէֆ Կայսեր ծննդեան տարեդարձին առթիւ, երէկ, օսմ. պահականաւը և օտար դեսպանատանց բոլոր պահականաւերը դրօշներով զարդարուեցան։

ՍԸՐԵՏԼԵԱՆ ԲՈՒՄԻԼԻի սահմանագլուխին գիւղերու ժողովուրդին տրուելիք արտօնագիրները մէկ կողմէն միւսը երթալու համար՝ թէ՛ Թուրքերէն և թէ պուլկարերէն պիտի գրուին՝ որպէս զի ասոնց վաւերականութեանը մասին ոչ և է կասկածի տեղի չմնայ։

ԵՐԿԱԹՈՒՂԻ.— Պէյճիքայի ճարտարգէտ մը, ինչպէս կը յիշուի, մենաւորէ խնդրած էր Պանտրմայէն և կամ ուրիշ յարմար տեղէ մը երկաթուղիի գիծ մը չինել և միացնել Մանիսայի ու Սոմայի գիծերուն։ Արդ, ձեռնհաս պաշտօնարանը որոշեց այդ Նպատակով մատուցուած պայմանագրութեան մասին կարգ մը փոփոխութիւններ ընել։

ՆԱՄԱԿԱԴՐՈՇՄ.—Օսմ. կառավարութիւնը նամակադրոշմներու հաստատուելէն մինչեւ այսօր տասնըմէկ անգամ փոխած է զանոնք։ Արտաքին գործոց հաշուակալութեան դիւանին քարտուղարներէն Խալիլ էֆ. ծրագիր մը մատուցանելով, առաջարկած է որ շրջաբերութենէ դադրած նամակադրոշմները ծախուին, որով բաւական հասոյթ մը պիտի գոյանայ։ Ձեռնհաս պաշտօնարանը նկատելով որ նախարարաց Խորհուրդը ասկէ առաջ որոշած էր այլել այդ նամակադրոշմները նկատելով որ առ այժմ այդ մասին կարելի չէ բան մը ընել, գրած է հեռագրական ու թղթատարական վերատեսչութեան որ շրջաբերութենէ դադրած նամակադրոշմներու տեսակներուն նմոյշները զրկէ և նաև իր կարծիքը յայտնէ վաճառման մասին։ Թուրք լրագիրները կ'առաջարկեն որ այդ նամակադրոշմները փոխանակ այլելու ծախուին, վասն զի ատոնց մէջ հատը մէկ քանի Մէճիտիէ արժող նամակադրոշմներ կան։

ԻԶՄԻՐԻ ՄԱՔՍԱՏՈՒՆԸ.—Մաքսային վերատեսչութիւնը նկատելով որ Իզմիրի մաքսատան մէջ անկանոնութիւններ կը գործուին և մանաւանդ թէ գոհարեղէնները և ոսկի ու արծաթ զանազան իրեղէններ մաքսատունէն կը փախցուին, որոշեց քննիչ Նուրի պէյը Իզմիր զրկելով քննութիւն կատարել տալ։

ԹՈՒՐԲԻՈՅ ԵՒ ՅՈՒՆԱՍՏԱՆԻ միջեւ կնքուելիք առեւտրական դաշնադրութեան բանակցութեանց համար հեղինէն կառավարութեան կողմէ պատուիրակ կարգուած են Կ. Պոլսոյ դեսպան Մավրոկորդատօ խէլանը և գործակատար Պ. Կրիբարիս։

ԻԶՄԻՐԻ խրտմէք լրագիրը որ տարիէ մը ի վեր հրատարակութիւնը դադրեցուցած էր, վերջերս նորէն հրատարակուիլ սկսաւ։

ՀԵԼԼԷՆ կառավարութիւնը Ս. Փրկչի պատուանշանին սպայի խաչը տուաւ Իսմիրնէի հելլենական հիւպատոս Պ. Միխալ Նիքոլաուի։

ԽՏԻՎԻՆ Ընկերութեան ընկղմած Շարգիթ չոգենաւին նաւապետ Պ. Սորբանիչի մասին տրուած տեղեկութիւնները, կ'ըսէ Իզմիր, դայն պատասխանատու կը ներկայացնեն։ Աթէնքի թերթերը կ'ըսեն թէ Սորբանիչ տեսնելով որ գործը երեւան ելած է, առաջին առիթէն օգտուելով անմիջապէս Ալեքսանդրիա փախեր է։

ՏՈՈԴ. ՌԻՏԷՐ որ, ինչպէս ծանուցինք, Հայտար Փաշայի բժշկական վարժարանի նորակառոյց չէնքին լատակերտէն վար խմելով ծանրապէս վիրաւորուած էր, ծանր վիճակի մէջ է։ Երկու սրունգները կոտրած են և կողոսկորներուն վրայ վերքեր կան։ Բժշկական ամէն միջոցի կը դիմուի տաքդ. Ռիտէրի ցաւերը ամոքելու համար, բայց վիճակը միչտ ծանր է։

ԳԵՐՄԱՆԻՈՅ արտաքին գործոց նախարարութեան հրամանով Կ. Պոլսոյ գերմանական հիւպատոսարանին առեւտրական կցորդ տոքդ. Բանտ Անտօլուի և Սուրիոյ կողմը երեք ամսուան չափ ուղեւորութիւններ պիտի կատարէ՝ գերման վաճառականութեան պէտքերը ուսումնասիրելու համար։ Պիտի այցելէ Իզմիր,

Ազգային Լուրեր

Թիֆլիսէ կը գրեն. — Մակէ առաջ Կարսի առաջնորդ Տ. Եղիշէ վարդապետ Մուրատեան բողոքած էր Ռուսաց դպրոցական վարչութեան դէմ, առարկելով որ տեղւոյն եկեղեցիին պատկանող կարգ մը տուներ ու խանութներ գրաւած է իբրեւ դպրոցական կալուածներ։ Այս անգամ կը գրեն թէ կառավարական շրջանակներու մէջ որոշուեր է անհետաւանք թողուլ այդ բողոքը։

—Նիկոլայոս վարդապետ Ֆրանկիւլեան՝ որուն Բալուի տեղապահ կտրգուիլը դրեցինք, հասեր է իր պաշտօնատեղին։

—Ամասիոյ գաւառական ժողովը, Ամիսակէս Մ. Վ. Վանքեանի առաջնորդ ընտրուելուն տեղեկագիրը զրկելով Պատրիարքարան, կը խնդրէ որ հաստատումը փութացուի։

—Լինկիւրիի ազգ. վարժարաններու ուսուցիչները հաւաքական նամակով մը կը հերքեն տեղական թերթի մը մէջ երեւցած թղթակցութիւն մը՝ որ աննպաստ ու սխալ տեղեկութիւններ կը պարունակէ եղեր տեղւոյն ազգ. վարժարանաց մասին։

—Գրած էինք արդէն թէ Ազգ. Հիւսանդանոցի մատակարարութեան հաշիւները ներկայացուած են Տնտեսական Խորհուրդին, վաւերացուելու համար։ Խորհուրդը իր երէկուան նիստին մէջ այդ մասին նշանակուած քննիչ պաշտօնական տեղեկագիրը ուշադրութեան առնելով, որոշեց հաշիւները վաւերացնել յաջորդ նիստին։

Տնտեսական Խորհուրդը նկատողութեան առաւ նաեւ Պէյօղլիքէյի քաղաքիչ Վեհապետեան Սրբազանի այն գիրը՝ որով տեղւոյն եկեղեցիին նիւթական վիճակը կը պարզէր։ Մելիքեան Մկրտիչ էֆ., Խորհուրդին կարդադրութեամբ Պէյօղլիքէյ երթալով, անձամբ քննութիւն պիտի կատարէ այդ մասին։

—Նորէն կտակի մը լուրը կը հասնի Թիֆլիսէն.— Գրիգոր Միրզոյեան անուն ռուսահայ մը կտակ մը թողուցեր է, որուն համաձայն 90 թաշկաւորը աշակերտներ պիտի պահուին Ռուսաց բարձրագոյն վարժարաններուն մէջ, կոտակատարին հօրը՝ Յովհաննէս Միրզոյեանի անունով։ Այդ կտակը կառավարութիւնը հաստատեր է։

—Դէպքերէ-Մէջադիէյէն ստացուած նամակ մը, տեղական թերթի մը մէջ տեղւոյն վարժարանին դէմ հրատարակուած անննպատ յօդուած մը հերքելով, կ'ըսէ թէ մանչերու վարժարանը վերաբացուած է և տեսուչը իր դործին գլուխը անցած, լոկի Մինիկ կ'աշխատի։ Նամակագիրը երաժշտութեան դասատուի մը պէտքը կը շեշտէ տեղւոյն վարժարանին համար։

—Շերաքէն կը գրեն. — «Անցեալներս հոս վախճանեցաւ Ուզուն Քիլիսէցի Մալխաս անուն անձը որ 105 տարեկան էր։ Ժամանակին կարեւոր պաշտօններ վարած մարդ մըն էր, բարի, աղքատասէր և հեղահամբոյր։ Տեղւոյն բնակչութիւնը իրական վիշտ մը զգաց իր մահուան համար։ Ռուս կառավարութիւնն ալ վարձատրած էր զինքը ոսկի և արծաթ մետալներով ու 100 դեսիատին հողով։»

—Ասկէ առաջ գրած էինք Կարսոյ Հայ-Հռոմէականաց Առաջնորդ Բշուրեան եպիսկոպոսի Եւրոպա երթալուն և հոն անյայտանալուն վրայ։ Այս անգամ, Բշուրեան եպիսկոպոս կը հեռագրէ Հայ-Հռոմէականաց Պատրիարքարանին թէ Հոլանտա կը գտնուի ողջ առողջ։

—Գաւառներէն նորէն հրաժարականներ կը տեղան։ Սղերդի առաջն. տեղապահ Փառէն վարդապետ հրաժարական մը ղրկելով Պատրիարքարան, խնդրեր է որ իրը վերջնական հրաժարական մը ընդունուի։ Մուս կողմէ Էնկիւրիի տեղապահ Եղնիկ վարդապետ՝ որ բաւական խնդիրներ ունեցաւ վերջերս իր թեմականներուն հետ, ճամբայ ելեր է Պոլիս գալու։

—Պարտիզակէն կը գրեն մեզ սեպտ. 18 թուականով. — Բերայի Աւագերէց Մկրտեան Տ. Յ. Հայրը Վերացման Ս. Խաչի տօնին առթիւ կիրակի առաւօտ տաղաղեց մեր եկեղեցւոյն մէջ, բնարան ունենալով Առաքելոյն խօսքը. «Այլ ինձ քաւ լիցի պարծիլ բայց միայն ի խաչ Տեառն»։ Իսկ երկրորդ օրը իր նորաշէն տան աւարտումին առթիւ յատուկ օրհնութեան աղօթք, պաշտօն և պատարագ մատուցանել տուաւ, Մկրտեան տոհմին ննջեցելոց ի հանգիստ, մասնաւոր նուէրներ տալով քահանայից, եկեղեցւոյ, աղքատաց գանձանակին և Ս. Մինաս ուխտատեղիին վերաշինութեան համար։ Այսպիսի բարեպաշտական զգացումով աւարտելով Մկրտեան Տ. Հայրը իր գիւղացացութեան շրջանը, կ'իմանանք որ այսօր իսկ մեկնած է գիւղէն մայրաքաղաք գալու համար։»

ԱԶԳ. ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑ

Հանգուցեալ Տիկին Գալինիկ Զէնոր պէյ Մէրսէֆէնեանի յուղարկաւորութեան առթիւ փոխան ծաղկեպսակի հետեւեալ նուիրատուութիւններն եղած են Հիւանդանոցիս։ Այրի Տիկին Վահրի Էլմասեան 108, Պետրոս էֆ. Անդրանիկեան 108, Յարութիւն էֆ. Էլմասեան 108։

(Հոգաբարձութիւն)

Le mois Littéraire et Pittoresque

Հոկտեմբեր

Ս. Ֆրանսուա տ'Ասիզ.—Ժան Լ'օրկանիզ, նուվէլ ամերիքէն. — Ժան Շովէն, բօյզի.— Տէօ քուան տը լ'Էքսքոզիսիոն. — Լա Ռանսոն տը լա կըլուառ, լօման (սիւրդ).—Տրվան լէ ֆասատ տէ բալէ տը լ'Էքսքոզիսիոն.—Լէ նասիոն ա լ'Էքսքոզիսիոն.— Քոզբրի լիդդէրը.— Բած սուպիէ. — Աքրիւալիդէ սիա՛ դ'Ֆիֆը.—Քրոնիք տիւ մուա.—Լ'Էսբրրի ա լ'Էղրանժէ.—Շոզ բրաթիք.— Ժէօ տ'Էսբրի.—Բուրիէ տը լա մոտ.— Բարնէ պիպլիօկրաֆիք։

Իր յառաջիկայ թիւին մէջ սոյն հանդէսը պիտի վերջացնէ իր 36 յօդուածներուն չարքը Բարիզի Արուեստահանդէսին վրայ, որոնք 280 պատկերներով զարդարուած են։

Տարեկան բաժանորդագրութիւն Թուրքիոյ համար 14 ֆր.։ Մէկ թիւը կ'արժէ 1,50 ֆր.։ Մէկ օրինակ ձրի կը ղրկուի փափաքողին. հասցէն Բարիզ, ռիւ Պայեառ, թիւ 5։

Հեռագիր Այսօրուան

ԶԻՆՈՒ ԳՈՐԾԵՐԸ

ՈՒԱՇԻՆԿԹՐԸՆ, 4 հոկտ.—Թիէն-Զինէն կը հեռագրեն թէ ամերիկեան ու ռուս զօրավարները ծանուցեր են Վալտէրսէ մարէշալին՝ իրենց զօրքերուն ետ քաշուիլը։

ԼՈՆՏՈՆ.— Թիէն-Զինէն հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ Վալտէրսէ մարէշալը չէ ուզեր տեսնուիլ Լի-Հունկ-Զանկի հետ։

ՊԷՐԼԻՆ.— Գերման կառավարութիւնը գոհ մնացած ըլլալով չինացի յանցաւոր պաշտօնատարներու պաշտօնանկութենէն, կը յայտարարէ Տէրութեանց թէ կը հաւանի հաշտութեանց սկսուելուն։

—Կը հաւաստուի թէ Տէրութեանց համաձայնութիւնը մօտալուտ է։ Զինու կայսրը առանձին Բէյքին պիտի դառնայ։

ԹՐԱՆՍՎԱԼ

ԼՈՆՏՈՆ. —Պոէրները վերսկսան նեղել Անգլիացիները։ Տրլարի զօրավարը նորէն յաջողեցաւ փախչիլ։ Մաքսուէլ զօրավարը առժամեայ կառավարիչ կարգուած է Թրանսվալի։

—Անգլիական զինուորները կը պաշարեն պոէր զօրավարը Տրլարի զօրագունդը։

ԱՇԱՆԹԻՆԵՐԸ

ԼՈՆՏՈՆ. —Անգլիկան զօրախումբ մը յաղթեց բազմաթիւ Աշանթիներու։

ՌՈՒՄԱՆԻԱ

ՊՈՒԿԲԻՇ. —Ռումանիոյ երեսփ. ժողովը Նոյեմբեր 8ին պիտի գումարուի։

Վերջին Ժամ

ԶԻՆՈՒ ԴԵՊՊԵՐԸ

ՊԷՐԼԻՆ, 4 օգոստոս.—Զինու կայսրը Տէրութեանց հաղորդել տուաւ սեպտ. 25 թուական հրովարտակ մը որ կը հրամայէ պատժել քանի մը իշխաններ եւ բարձրատիճան պաշտօնատարներ՝ Ոգբսբրներու շարժումը նպաստաւորած ըլլալնուն համար։ Կ'ենթադրուի թէ այդ հրովարտակը կեղծուած չէ։ Գերման կառավարութիւնը, սեպտ. 17 թուական իր ծանուցագրին մէջ իր առաջարկած եղանակը իրականացնելու նպատակով առաջարկեր է Տէրութեանց համաձայնիլ՝ հաստատելու թէ Զինու կայսեր հրամանագրին մէջ նշանակուած պատժոյ արժանի անձերուն ցուցակը բաւական ու ճի՞շդ է, սահմանուած պատիժները յարմար ու արդա՞ր են և թէ Տէրութիւնները ի՛նչ եղանակով պիտի կրնան քննարկել պատիժներու դործադրութիւնը։ Տէրութեանց կողմէ այդ առաջարկութեան եղած ընդունելութեան համար մինչեւ հիմա առնուած լուրերու նայելով, կատարեալ համաձայնութիւն մը յուսալի է։

ՇԱՆԿԱՅ.— Կայս. հրամանագիրներ պաշտօնանկ կ'ընեն բազմաթիւ պաշտօնատարներ՝ իրրեւ մասնակից Ոգբսբրներու շարժումին. նաեւ կը հրամայեն պաշտօնի կոչել այդ շարժման հակառակորդ պաշտօնեաներ։

ՎԻԵՆՆԱ.— Վիեննայ Ապ.նտբրոսք կ'ըսէ թէ Աւստրիա-Հունգարիա 1620 նաւային զինուորներ ունի Մայրագոյն Արեւելքի մէջ։ Վալտէրսէ մարէշալը Զին հասնելէն ի վեր այդ զինուորները անոր հրամանի տակ դրուեցան։

ՀՌՈՄ.—Շան-Հայ-Փուանէն հոկտ. 2 թուականով կը հեռագրեն Սթէֆանի գործակալութեան թէ իտալացի զինուորներ նոյն առտուն գրաւեր են քանի մը ամրոցներ՝ մեծ պարիսպին ծայրը։ Շատ մը Զինացիներ սպաններ ու դերի վարեր են։

ԹԻԷՆ-ԶԻՆ.— Ռուսիոյ ու Պէլճիքայի դեսպանները հոս հասան։

ՈՒԱՇԻՆԿԹՐԸ.— Արտաքին գործոց նախարար Պ. Հէյ տեղւոյն գերմանական դեսպանին յանձնեց ծանուցագիր մը՝ նը-պատաւոր Դերմանիոյ առաջարկութեան՝ Զինացիները պատժելու խնդրին համար։ Պ. Հէյ կը յայտարարէ այդ ծանուցագրին մէջ թէ Բէքինի ամերիկեան դեսպան Պ. Քոնկրը այդ մասին հարկ եղած հրամանները ստացած է։

ԹԻԷՆ-ԶԻՆ. — Խնամակալուհին հրամայեց տէրութեան բարձրաստիճան մէկ պաշտօնատարին հարկ եղած միջոցները ձեռք առնել, որպէս զի ամենամեծ պատիներ ընծայուին Պաուռն ֆոն Քէթէլէրի մարմնոյն։ Թուն և Լանեի իշխանները, երեք ուրիշ իշխաններ և Քանկ-Եի նախարարը զրկուեցան իրենց բոլոր աստիճաններէն և պաշտօնանկ եղան։

ՊԱՌՈՆ ՖՈՆ ՔԱԼԻԷՋ

Վիեննա.—Կ. Պոլսոյ աւստրիական դեսպան Պաուռն ֆոն Քալիչ դէպ ի Կ. Պոլիս ճամբայ ելաւ։

ՍԷՌՈՅ ՄՕՌԻՆ ՁԵՒԱՆ ՕՇԱՐԱԿ

Կ. Պոլիս, 18 սեպտ. 1888

Պարոնայք Սգող եւ Պոռնն,

Ցորվէ հետէ սկսած եմ գործածել ձեր Սգոյն օշարակը. միշտ լաւ արդիւնքներ ունեցայ մանկանց խուլ ին եւ անարիւնութեան հիւանդութեանց քանի մը դէպքերու մէջ։

Իմ կարծիքս է թէ այս հանոյ եւ յաջող պատրաստութիւնը միշտ նախամեծ ը համարուելու Մօտիս ձկան իւղէն եւ կր յանձնարարեմ զայն։

ՏՐ. Ա. ԱՆՏՐԻԱՏԷՍ

Նախկին բժիշկ Օսմանեան բանակին

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՄԱԿԱՐԱՆ

ՓԱԿՈՒՄ

Օսմ. Քոնսոլիտէ Մեռի Դ.	Օ. Ո.	24	13 1/2
Ամէնէն բարձր գին	»	24	14
Ամէնէն վար գին	»	24	12
Ռումէլի երկաթուղի	Ֆր.	111	37 1/2
Ամէնէն բարձր գին	»	111	37 1/2
Ամէնէն վար գին	»	110	50

ԲԱՑՈՒՄ 22 Սեպտ.

Օսմ. Քոնսոլիտէ Մեռի Դ.	Ք. Կ.	24	13
Ռումէլի երկաթուղի	Ֆր.	111	37
Օսմանիէ		—	—
Ռէժի		—	—
Օսմ. Պանքա		—	—
Քէտի ժէնէրալ ՕՔՅմ.		0	34
Ցօս. Օթ. Շանժ է Վալէօր.		0	14
Օսմ. Ապահ. Ընկ.		4	18
Քրամուէյ բաժնեթ.		6	35
» ժուիսանս		205	—
« պարտաթ.		467	—
Քարափ Կ. Պոլսոյ		460	—
Թրանսվալ		78	—

ՓՈԽԱՆԱԿԱԳԻՐ

Լոնտոն 3 ամիս	Ղրշ.	108	10
» » » չէք	»	109	15
Բարիզ » »	Ֆր.	23	11
» » » չէք	»	22	95
Պերլին անտոկոս չէք	Մարք	18	71
Վիէննա չէք	Ֆիորր.	22	15

ԴՐԱՄՆԵՐՈՒ ԸՆԹԱՑՔԸ

20 ֆրանքնոց	Ղրշ.	87	22
Անգլիական ոսկի	»	110	02
Բօլ Եմբէրիալ	»	98	30
Քրիմից	»	51	08
Մէճիտիէ արծաթ	»	107	33
Մէճալիք	»	98	—
Ռուպլի Ցղթաղրամ	Օ. Ո.	8	63

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՍԱԿԱՐԱՆ

ԲԱՐԻԶ, 4 Հոկտեմբեր

Ֆլանս. Ռանթ 3 %	100	02
» » 3 1/2 %	102	25
Օսմ. Քոնս. սէրի Դ.) բաց.	Ղրշ. 22	52
) գոց.	» 22	55
» » » Բ.	» —	—
« « « Գ.	» 25	15
Օսմ. Կայս. Պանքա	Ֆր. 537	—
Օսմանիէ	» 412	
Ռումէլի երկաթուղի	» 12	25
Օսմ. մաքսատուն	» 505	—
Օսմ. Ռէժի	» 326	
Բրիտանիէ Թիւրք 4 %	493	—
Քէտի Լիոնէ	1077	—
Հատկական Թանթ	» 93	30
Ոգանիական արտաքին	» 72	95
Էժիպտիէն ունիֆիէ	—	—
Թրանսվալ	» 80	—
Զէք Լոնտոնի վրայ	» 25	135
Ֆրամգէզ	» 3	—

ԼՈՆՏՈՆ, 4 Հոկտեմբեր

Անգլիական Քոնսոլիտէ	98	68
Օսմանեան Ռանթ սէրի Բ.	—	—
Օսմանեան Ռանթ սէրի Դ. բաց.	22	12
Օսմանեան Ռանթ սէրի Դ. գոց.	22	12
Օսմանեան Պանքա	11	37
Ռուսական 1890	—	—
Հելլենական 5 %	38	50
» Մօնօբոլ	41	50
Պուլկարական 1888	83	—
Էժիպտիէն ունիֆիէ	104	95
Տօմինիալ	103	50
Թրանսվալ	3	18
Այտրն երկաթուղի	9	50
Քոխաուրիզն	25	360

ՎԻԵՆՆԱ, 4 Հոկտեմբեր

Քարափ. Լոնտոնի վրայ	» 212	10
Ռումէլիի երկաթուղի	» 107	
Օսմ. Ռէժի	» 297	-

ՊԵՐԼԻՆ, 4 Հոկտեմբեր

Ռուպլը	» 216	12
Ռումէլիի երկաթուղի	» 106	80
Անատ. երկթ. պարտաթուղթ	» —	—
Սք. Լոնտոնի վրայ 3 ամս.	» 20	240

ՓԻՐԻՍԷԼ, 4 Հոկտեմբեր

Օսմ. Քոնս. սէրի Դ.	22	25
Ռումէլիի երկաթուղի	111	—

Հրատարակուեցաւ

ՏՈՐԹ. Ն. ՏՕՂԱՄԻՍԵԱՆԻ

ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴ

ՍԱՂՄՈՆԱՅՈՍՈՒԹԻՒՆՆ

ԳԻՆ 5 ՂՐՈՒՇ

4—10

ԻԻՆԻՕՆ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿ.

1828 L'UNION DE PARIS

ՀՐԴԵՀԻ ՃԻՒՂ

Հիմնեալ 1828

Դրամագլուխ և պահեստ Ֆր.	94	Միլ.
Հասոյթ 1896 տարւոյ	» 19	»
Հատուցուած վնասներ	» 215	»

ԿԵԱՆՔԻ ՃԻՒՂ

Հիմնեալ 1829

Դրամագլուխ և պահեստ Ֆր.	135	Միլ.
Հատուցուած վնասներ	» 90	»
Ապահովագր. գումարներ	» 246	»

Ընկերութեան դրամատունն է ՕՍՄ. ԿԱՑՍ. ՊԱՆՔԱՆ

Թուրքիոյ գործակատար Թեան Տնօրէն Սիմոն էֆ. Քասպերլեան

Կենաց ճիւղին տեսուչ Միհրան էֆ. Տէր Ներսէսեան

Պոլիս, Կալաթա, Թաշտապուրուն Խան, Օսմ. Պանքային դէմ

ԻԼԱՆ

Բոսքա վէ Թիլիկրաֆ Նեզարէթիսնէ

Թէլէկրաֆ վէ բոսքա նէզարէթը ալիէսինէ էյ ելիզ օն տէօրթ սէնէսի անպար վէ պ. զ խոնթիթը ճիտիսէ թէրթիպլինտէն օլարագ լուզում կէօրիլէն իքի պին քիլոկրամ իքի միլիմէթրօ վէ ելիզ օն պէր պին եէտի ելիզ քիլոկրամ տէօրթ միլիմէթրօլրք թիմուր թէլ Մարքօ Բօժէնթալ էֆէնտիներին էօհտէնիսէ թէգարրուր իթմիշ իսէտ մումայլէկ թարամֆընտան տտէմը իթաբընտան տօլայը թէքբար միւնագասսա վագ օլունմըշ օլտուզընտան իլին էհէմմիյէթ վէ միսթաֆէլիթիէ պինէն պիր գաշ կիւնէ գատար իհ-լէսի իճրա գըլընմաղընտան մէկքիւր թէլլէրին լթասընա թաիպ օլանլարընն չէրայթը միւնագասայը կէօրմէք վէ խզահանթը լազըմ ալարագ բէյ սիւրմէք իւզրէ ելիզէ օն հիսապը իլէ տէրոզիթօ ագչէսի վէ եա խոտ Տէրասատէթ թիճարէթ օ սաը իլէ մո զավէլաթ մուհարրիրլիկինէն մուատատաք քիֆալէթ սէնէտլէրի համիլէն ճումասան մատա պէհէր կիւն նէզարէթը միւշարիկհա մէհմիս իտարէսի միւսաեսաթ վէ միւնագասաթ չուպէսինէ միրաճաաթ էյլիմէլէրինի իւշիւնմի տէփա օլարագ իլան օլունուր։

Ֆի 21 Իյլուլ սէնէ 316

ՕՍՄԱՆԵԱՆ ԿԱՅՍԵՐԱԿԱՆ ՊԱՆՔԱ

Վիճակ 31 Յուլիս 1900

ՊԱՀԱՆՋԻ	Օսմ. ոսկի		ՊԱՐՏԻ	Օսմ. ոսկի	
Բաժինք չգանձուած	5,500,000	—	Դրամագլուխ	11,000,000	
Սնտուկ ի Կ. Պոլիս	1,747,018	99	Պանքոտմանք ի շրջաբերութեան ի Կ. Պոլիս և ի մասնաճիւղս	963,535	—
» ի մասնաճիւղս	602 669	02	Վճարելի փոխանակագիրք	1,317,962	02
Գանձելի փոխանակագիրք	1,060,673

ԱՐԱՐԱՏ

Ի. ՍԱՐԵՐՋԱՆ. 1900–1901

Դոկտոր Դանիել Ամերիկայի Հայոց Ազգային Միության Նախագահ։ Դոկտոր Դանիելի Ամերիկայի Հայոց Ազգային Միության Նախագահ։ Դոկտոր Դանիելի Ամերիկայի Հայոց Ազգային Միության Նախագահ։ Դոկտոր Դանիելի Ամերիկայի Հայոց Ազգային Միության Նախագահ։

Ամերիկայի Հայոց Ազգային Միության Նախագահ Դոկտոր Դանիելի Ամերիկայի Հայոց Ազգային Միության Նախագահ։ Դոկտոր Դանիելի Ամերիկայի Հայոց Ազգային Միության Նախագահ։ Դոկտոր Դանիելի Ամերիկայի Հայոց Ազգային Միության Նախագահ։

Դոկտոր Դանիելի Ամերիկայի Հայոց Ազգային Միության Նախագահ։